

Ringsaker
kommune

Utredning
Barnehage- og skolestruktur
nordre Ringsaker 2025

Høringsdokument

1	Innledning	6
1.1	Bakgrunn og formål	6
1.2	Rammer og føringer	6
2	Metodikk og prosess	7
2.1	Innledning	7
2.2	Kilder og datagrunnlag	7
2.3	Medvirkningsprosess	8
2.4	Vurdering av alternativer	8
3	Demografi og utvikling i barnetall og elevtall	9
3.1	Innledning	9
3.2	Historisk utvikling barn i alderen 0–5 år	10
3.3	Historisk utvikling barn i alderen 6-15 år	11
3.3.1	Innledning	11
3.3.2	Åsen	11
3.3.3	Lismarka	11
3.3.4	Brøttum	12
3.3.5	Oppsummering	12
3.4	Framskrivinger	12
3.4.1	Barnehage	12
3.4.2	Grunnskole	12
3.4.3	Åsen	13
3.4.4	Lismarka	14
3.4.5	Brøttum	15
3.4.6	Samlet nordre Ringsaker	16
3.4.7	Oppsummering	16
3.5	Vurdering av utviklingen	16
4	Tilstand på bygningsmassen og investeringsbehov	17
4.1	Innledning	17
4.2	Brøttum skole	17
4.3	Brøttum barnehage	17
4.4	Lismarka skole	18
4.5	Lismarka barnehage	18
4.6	Muligheter for ombygging av Lismarka skole til barnehage	19
4.7	Åsen skole og barnehage	19

5	Pedagogiske og organisatoriske forhold	20
5.1	Innledning.....	20
5.2	Hva vet vi om kvalitet i fremtidens barnehager?	20
5.3	Hva vet vi om fremtidens skoler.....	21
5.4	Ressursbruk og organisering i fremtidens barnehager og skoler	22
5.5	Rekruttering og kompetanseutvikling i fremtidens barnehager og skoler	23
6	Skolevei og skyss	24
6.1	Lovgrunnlag og retningslinjer for skyss	24
6.2	Erfaringer fra forrige endring i skolestrukturen.....	25
6.3	Økonomiske konsekvenser	25
6.4	Endringer i skolevei og konsekvenser for elevene.....	26
6.5	Praktiske og sosiale konsekvenser for elever og familier	27
7	Ny barnehage i nordre Ringsaker	27
7.1	Innledning.....	27
7.2	Dagens barnetall.....	28
7.3	Vurdering av behov for kapasitet ved en ny barnehage.....	28
7.4	Utelekeareal ved en ny barnehage.....	29
8	Brøttum skole – kapasitet og muligheter	29
8.1	Innledning.....	29
8.2	Dagens elevtall og arealbruk	29
8.3	Uteområdet	30
8.4	Vurdering av kapasitet ved økt elevtall	31
9	Samfunnsmessige konsekvenser	32
9.1	Innledning.....	32
9.2	Barnehagen og skolens rolle i lokalsamfunnet.....	32
9.3	Nærmiljø og tilhørighet for barn og unge	33
9.4	Bosetting og attraktivitet	34
10	Resultater fra medvirkning.....	34
10.1	Innledning.....	34
10.2	Resultater medvirkningsprosesser skole	35
10.3	Resultater medvirkningsprosesser barnehage	36
11	Vurderinger av barnets beste.....	37
11.1	Innledning.....	37

11.2	Berørte barnegrupper og hvilke rettigheter som berøres	38
11.3	Hvordan påvirkes barna av strukturendringer?.....	39
11.4	Vurdere og vekte barnets beste - balansere ulike hensyn.....	39
12	Alternativer og vurdering.....	39
12.1	Innledning.....	39
12.2	Alternativ 0: Videreføre dagens struktur.....	40
12.2.1	Innledning.....	40
12.2.2	Organisering og ressursbruk.....	40
12.2.3	Økonomi og investeringsbehov	41
12.2.4	Tilgjengelighet og skyss	41
12.2.5	Pedagogikk og kompetanse	42
12.2.6	Samfunnmessige konsekvenser	42
12.2.7	Barnets beste.....	42
12.3	Alternativ 1: Nedlegging av barnehager og skoler i Åsmarka og Lismarka.....	44
12.3.1	Innledning.....	44
12.3.2	Organisering og ressursbruk.....	44
12.3.3	Økonomi og investeringsbehov	44
12.3.4	Tilgjengelighet og skyss	45
12.3.5	Pedagogikk og læringsmiljø.....	45
12.3.6	Samfunnmessige konsekvenser	46
12.3.7	Barnets beste.....	46
12.4	Alternativ 2: Nedlegging av barnehage og skole i en av bygdene	48
12.4.1	Innledning.....	48
12.4.2	Organisering og ressursbruk.....	48
12.4.3	Økonomi og investeringsbehov	49
12.4.4	Tilgjengelighet og skyss	50
12.4.5	Pedagogikk og læringsmiljø.....	50
12.4.6	Samfunnmessige konsekvenser	50
12.4.7	Barnets beste.....	51
13	Avbøtende tiltak	52
13.1	Innledning.....	52
13.2	Overordnede hensyn løftet fram av bygdeforumet.....	52
13.2.1	Innledning.....	52
13.2.2	Barnehagetilbud i alle bygdene	53
13.2.3	Fritt skolevalg og fleksibilitet	53

13.2.4	Varighet og forutsigbarhet	53
13.2.5	Kapasitet og kvalitet ved felles skole	54
13.2.6	Praktiske hensyn i familienes hverdag.....	54
13.2.7	Felles eierskap og sosialt fellesskap.....	54
13.3	Lismarka.....	54
13.3.1	Videre bruk av skolebygget og barnehage	54
13.3.2	Nærmiljøanlegg og uteområde	55
13.4	Åsmarka.....	56
13.4.1	Videre bruk av skoletomta.....	56
13.4.2	Privat barnehage	58
13.4.3	Skoleplass og skoleskyss	58
13.5	Brøttum som felles skole	58
13.5.1	Innledning.....	58
13.5.2	Sosialt miljø og inkludering	59
13.5.3	Trafikksikkerhet og skoleskyss	59
13.5.4	Kapasitet og tilpasning av skolebygg og uteområde	59
14	Vedlegg	60

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

Denne utredningen er utarbeidet som et samlet kunnskapsgrunnlag for vurderingen av skole- og barnehagestrukturen i nordre Ringsaker. Bakgrunnen for utredningen er vedtak 14-16 i kommunestyrets behandling av årsbudsjett 2025 og handlingsprogram med økonomiplan 2025-2028, jf. k.sak 101/2024:

14. Kommunedirektøren går i dialog med FAU, lag og foreninger i Nordre Ringsaker om avbøtende tiltak for skole og bygdesamfunnet innen medio 2025. Disse samtalenene, demografien og budsjettsituasjonen 2025 tas inn i en utredning av nedlegging eller ikke av Åsen skole.

15. Kommunedirektøren går i dialog med FAU, lag og foreninger i Nordre Ringsaker om avbøtende tiltak for skole og bygdesamfunnet innen medio 2025. Disse samtalenene, demografien og budsjettsituasjonen 2025 tas inn i en utredning av nedlegging eller ikke av Lismarka Skole.

16. Det legges fram sak hvor det utredes bygging av ny barnehage i Nordre Ringsaker med mål om drift fra høsten 2028 eller 2029. Barnehagene Åsen, Lismarka og Brøttum bør innregnes i dimensjoneringsgrunnlaget og utredes for nedlegging fra samme tid ny barnehage står ferdig.

Utredningen er et kunnskapsgrunnlag som legges ut på høring. Den inneholder vurderinger av konsekvenser, muligheter og utfordringer ved ulike alternativer, men gir ingen anbefaling om valg av løsning. Kommunedirektørens endelige vurdering og innstilling vil først fremgå av den politiske saken etter at høringsperioden er avsluttet.

1.2 Rammer og føringer

Denne utredningen bygger på sentrale lovverk som gjelder barnehage og skole: opplæringsloven, barnehageloven med tilhørende forskrifter, kommuneloven, folkehelseloven og plan- og bygningsloven. Disse lovene utgjør et helhetlig rammeverk for organisering og drift. De stiller krav til pedagogisk kvalitet, medvirkning, økonomistyring og bygningsmessige forhold. I utredningens kapittel 5 redegjøres det for hva som er kvalitet i fremtidens barnehager og skoler. Dette kan bidra til å styrke beslutningsgrunnlaget gjennom faglige og pedagogiske innspill.

For å belyse vurderingene i denne utredningen, er det nødvendig å ta utgangspunkt i juridiske krav og nasjonale føringer for vurdering av skole- og barnehagestruktur. For skole er det utarbeidet et rundskriv, [Behandling av saker om skolenedleggelse og kretsgrenser](#), datert 1.8.2024.

Rundskrivet understreker at avgjørelser om skolestruktur ligger i kjerneområdet av den kommunale handlefriheten, og at en avgjørelse må bygge på kommunestyrets økonomiske, politiske og samfunnsmessige prioriteringer. Det stilles krav om vurdering av barnets beste, forsvarlig saksbehandling der saken er tilstrekkelig opplyst, og at berørte parter (bl.a. elever, foresatte, samarbeidsutvalg, elevråd, fagforeninger og lokalsamfunn) får reell mulighet til å uttale seg før vedtak treffes. Dersom endringer i skolestruktur medfører endringer i skyssbehov, bør fylkeskommunen få anledning til å uttale seg.

Det finnes ikke tilsvarende nasjonale føringer for behandling av saker om nedleggelse av barnehager, men det fremgår av barnehageloven med tilhørende forskrifter hvilke forventninger som stilles til det pedagogiske arbeidet, organiseringen av tilbudet og vurderinger knyttet til barnets beste. Forventningene knyttes blant annet til kommunens ansvar som barnehagemyndighet, krav til

pedagogisk innhold og bemanning, og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Det er også lagt vekt på at private barnehager er en viktig del av kommunens helhetlige barnehage tilbud. De bidrar med pedagogisk mangfold og egenart, og styrker valgfriheten i tilbudet til familiene. Private barnehager spiller også en sentral rolle i den samordnede opptaksprosessen, og er med på å sikre at alle barn i kommunen får et barnehage tilbud.

2 Metodikk og prosess

2.1 Innledning

Dette kapitlet beskriver hvordan utredningen er utarbeidet. Her redegjøres det for hvilke kilder som er brukt, hvordan medvirkning er gjennomført, og hvordan de ulike alternativene er vurdert. Formålet er å vise grunnlaget for vurderingene i de senere kapitlene og sikre åpenhet om prosessen.

Metodikken skal synliggjøre både styrker og begrensninger ved grunnlaget for utredningen, og bidra til en helhetlig og balansert vurdering av mulige løsninger.

2.2 Kilder og datagrunnlag

Vurderingene bygger på et bredt sett av interne og eksterne informasjonskilder:

- **Demografiske data og prognoser**

Elevtall fra Grunnskolen Informasjonssystem (GSI), tall fra barnehagens rapportering gjennom BASIL, historiske data fra Statistisk sentralbyrå (SSB) og framskrivninger fra Telemarksforskning gir grunnlag for vurdering av utvikling av antall barn og befolkningsendringer.

Framskrivingene fra Telemarksforskning er utarbeidet på grunnkrets nivå ved hjelp av en egen [grunnkretsmodul](#) som beregner befolkningsutvikling basert på historiske tall, sentralitet, arbeidsplassutvikling, pendlingsmønstre og bostedsattraktivitet. Det presenteres fire scenarier (lav, nøytral, historisk og høy attraktivitet) som gir ulike bilder av fremtidig utvikling. Metoden Telemarksforskning benytter, og attraktivitetsmodellen er nærmere beskrevet i publikasjonen "[Hvordan skape vekst?](#)"

Det er usikkerhet knyttet til alle framskrivninger, særlig for små geografiske områder. Prognosene påvirkes av demografiske forutsetninger som fruktbarhet, dødelighet og inn- og utvandring, og tar ikke direkte hensyn til lokale forhold som tomtetilgjengelighet, byggeprosjekter eller endringer i samferdsel. Likevel gir de et nyttig bilde av sannsynlige utviklingstrekk og utgjør et viktig grunnlag for vurderingene i kapittel 3.

- **Økonomiske og bygningsmessige vurderinger**

Tall og analyser fra kommunens budsjetter og regnskap, samt bygningsmessige tilstandsvurderinger fra kommunens bygg- og eiendomsenhet og eksterne fagmiljøer gir oversikt over driftskostnader, investeringsbehov og vedlikeholdsbehov for skole- og barnehagebygg.

- **Pedagogiske og organisatoriske vurderinger**

Forskning på kvalitet og læringsmiljø i skoler og barnehager er omfattende og sammensatt. Selv om det i liten grad er forsket spesifikt på om størrelse og struktur har betydning for skole og barnehagekvalitet, presenteres ulike pedagogisk og organisatorisk vurderinger knyttet til det vi vet om fremtidens barnehager og skoler og de funksjoner de forventes å ha.

- **Medvirknings- og dialogprosesser**

Utredningen bygger på innspill fra elever, foresatte, ansatte, bygdeforumet og andre aktører. Dette inkluderer dialogmøter med Nordre Ringsaker Bygdeforum, innspill fra folkemøter, samt medvirkning for å sikre barns beste og brukermedvirkning i henhold til lovverk.

- **Stedsstudiene fra revisjonen av kommuneplanens arealdel i 2024**

Gir en oppdatert beskrivelse av lokalsamfunnene Åsmarka, Lismarka, Mesnali og Brøttum, inkludert vurderinger av befolkningsutvikling, servicetilbud, stedsidentitet, møteplasser og utviklingspotensial.

- **Tidligere utredninger**

Konsekvensutredningen av skolestruktur i Nordre Ringsaker fra 2020 gir et historisk sammenligningsgrunnlag og utfyller bildet.

2.3 Medvirkningsprosess

Medvirkning har vært en sentral del av utredningsprosessen, både for å ivareta barns beste, brukermedvirkning i tråd med lovverk og nasjonale retningslinjer, og for å innhente lokale perspektiver og synspunktene til berørte parter.

Som del av arbeidet har det vært gjennomført egne medvirkningsprosesser for elever, foresatte og ansatte, både i barnehage og skole. Disse prosessene har bidratt til å belyse både faktiske konsekvenser og opplevde behov ved en eventuell strukturendring. Innspillene herfra har bidratt til at vurderingene i utredningen i størst mulig grad reflekterer ulike brukergruppers erfaringer og synspunkter.

I tillegg har kommunen hatt en bred og åpen dialog med Nordre Ringsaker Bygdeforum. Denne dialogen har inkludert flere møter og samtaler, der bygdeforumet har spilt inn forslag til avbøtende tiltak og utviklingsmuligheter for bygdene. Disse innspillene er trukket inn i utredningen og danner et viktig grunnlag for vurderingene.

Bygdeforumet har i tillegg arrangert egne informasjonsmøter for lokalsamfunnene. Kommunen har deltatt på ett åpent møte og er kjent med at det har vært flere slike møter der kommunen ikke har deltatt.

2.4 Vurdering av alternativer

I denne utredningen vurderes flere mulige alternativer for framtidig skole- og barnehagestruktur i nordre Ringsaker. Analysen bygger på innhentet kunnskap, dialogprosesser og faglige vurderinger innenfor følgende hoveddimensjoner:

- Organisering og ressursbruk
- Økonomi og investeringsbehov
- Tilgjengelighet og skyss
- Pedagogikk og kompetanse
- Samfunnsmessige konsekvenser
- Barnets beste vurdering

Vurderingen tar utgangspunkt i dagens situasjon og forventede utviklingstrekk for elev- og barnetall og demografi. Det er ikke gjennomført en kvantitativ rangering eller vektning av alternativene, men vurderingene gir et samlet bilde av mulige konsekvenser og implikasjoner.

De alternativer som vurderes nærmere i kapittel 12 er:

- Videreføring av dagens struktur (ingen skole- og barnehagededleggelse)
- Nedleggelse av både barnehager og skoler i Åsmarka og Lismarka
- Nedleggelse av barnehage og skole i en av bygdene

Gjennom vurdering av disse alternativene utredes også kombinasjoner av dem, slik at kommunestyret får et beslutningsgrunnlag uavhengig av hvilken sammensetning av tiltak som til slutt velges.

3 Demografi og utvikling i barnetall og elevtall

3.1 Innledning

Endringer i befolkningssammensetning og elevtallsutvikling er et helt sentralt grunnlag for vurderingen av framtidig skolestruktur i nordre Ringsaker. Antall barn i barnehage- og grunnskolealder har gått ned over tid, og prognosene viser at denne utviklingen vil fortsette framover. Samtidig øker antall eldre, og kommunen må i økende grad omstille tjenestene og ressursbruken i tråd med denne utviklingen. Utviklingen gjør det nødvendig å vurdere endringer i barnehage- og skolestrukturen for å sikre et bærekraftig tilbud framover.

I dette kapittelet presenteres utviklingen i barnetall, elevtall og befolkningens alderssammensetning, med vekt på barn i barnehage- og skolealder. Tallene bygger på statistikk fra Statistisk sentralbyrå (SSB) og framskrivinger fra Telemarksforskning. Kildene og metoden for framskrivingene er nærmere beskrevet i kapittel 2.2.

Historiske elevtall på krets nivå foreligger til og med 2023. Disse stammer fra en særbestilling fra SSB i forbindelse med utredningen av ny Brumunddal ungdomsskole, der vedlegget ga en oversikt over historisk utvikling for alle skoler i kommunen. Å bestille og bearbeide tilsvarende datasett for kun 2024 ville vært en omfattende prosess, og det vurderes som tilstrekkelig å vise historikken fram til og med 2023.

Tallene gir et bilde av utfordringene og behovene som danner bakteppet for utredningen, og brukes senere i rapporten til å vurdere mulige endringer i skole- og barnehagestrukturen. I framskrivingene brukes SSBs aldersinndeling: 0–5 år (omtrent barnehagealder), 6–15 år (grunnskolealder) og 16–19 år (videregående alder).

3.2 Historisk utvikling barn i alderen 0–5 år

Antall barn i alderen 0–5 år fordelt på barnehagekretsene i nordre Ringsaker

	2011	2015	2020	2021	2022	2023	2024
Nordheim	49	40	34	28	30	28	32
Fagernes	85	58	64	62	56	56	52
Åsen	49	41	32	39	32	33	38
Messenlia	48	41	35	43	34	38	36
Lismarka	55	65	44	48	48	48	46
Brøttum	94	94	82	87	86	88	100
Totalt	380	339	291	307	286	291	304

Antall barn i barnehagene i nordre Ringsaker

	2011	2015	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Brøttum	40	42	37	40	41	41	42	41
Lismarka	37	46	28	30	31	31	32	34
Åsen	14	14	12	12	12	12	11	12
Mælumslykkja	25	28	24	25	27	28	28	32
Mesnali	47	37	32	33	34	32	36	40
Nordheim	31	22	18	18	20	24	29	35
Kjeldbakken	11	9	9	10	7	11	9	9
Totalt	205	198	160	168	172	179	187	203

Antall og andel barn i barnehage

	2011	2015	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Barn i nordre Ringsaker	380	339	291	307	286	291	304	x
Barn i barnehage i nordre Ringsaker	205	198	160	168	172	179	187	203
Andel barn i barnehage	54 %	58 %	55 %	55 %	60 %	62 %	62 %	x

Av tabellen over ser en at antall barn i aldergruppen 0–5 år i nordre Ringsaker har gått ned siden 2011. Det har imidlertid vært en økning de siste 2 årene. Selv om antallet barn som bor i kretsene har gått ned, har antall barn i barnehage økt de siste seks årene. I 2020 var antall barn i barnehage 160, mens det i 2025 er 203. Om lag 10 prosent av barn bosatt i nordre Ringsaker har barnehageplass i

Moelv. Barna i aldersgruppen 0–5 år vil starte på skolen fra det året de fyller 6 år og behovet for skoleplasser har ikke samme utvikling som behovet for barnehageplasser i nordre Ringsaker.

3.3 Historisk utvikling barn i alderen 6-15 år

3.3.1 Innledning

Oversikten over utviklingen for barn i alderen 6-15 år inkluderer både barne- og ungdomstrinnet.

3.3.2 Åsen

Historiske tall for antall barn i grunnkretsene tilhørende Åsen barneskole

	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023
Barn 6–12 år	84	74	69	76	75	76	62	59
Barn 13–15 år	33	36	37	32	36	25	36	35

Antall barn i alderen 6–12 år som hører til Åsen barneskole har gått gradvis nedover siden 2000, fra 84 barn til 59 barn i 2023. Antall barn i alderen 13–15 år har holdt seg stabilt på rundt 35.

Faktiske elevtall for Åsen skole:

	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Åsen skole	70	56	61	61	61	54	49	47	39	37

Antall elever på Åsen har gått gradvis nedover siden 2000, fra 70 elever til 37 elever i 2025. Utviklingen av antall elever korresponderer ganske bra med utviklingen av antall barn 6–12 år, men ligger noe lavere enn antall barn skulle tilsa. Endel elever med Åsen som nærskole velger andre skoler.

3.3.3 Lismarka

Historiske tall for antall barn i grunnkretser tilhørende dagens Lismarka barneskole. Elevene som tilhørte grunnkretser som dannet Messenlia skole er medregnet i tallene for grunnkretsene som danner dagens Lismarka skole.

	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023
Barn 6–12 år	168	139	126	119	97	86	92	89
Barn 13–15 år	53	85	55	54	52	43	41	31

Antall barn i alderen 6–12 år som hører til Lismarka barneskole har gått gradvis nedover siden 2000, fra 168 barn til 89 barn i 2023. Antall barn i alderen 13–15 år var på det høyeste i 2005 med 85 barn i denne aldersgruppen. I 2023 hadde antallet sunket til 31.

Faktiske elevtall for Lismarka skole

	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lismarka skole	74	70	52	48	51	52	55	51	49	48

Antall elever på Lismarka har gått ned fra 74 elever i 2000 til 51 elever i 2023. Elevtallet har ligget stabilt rundt 50 siden 2010. Antall elever er lavere enn antall barn i alderen 6–12 år, noe som betyr at elevene søker seg til andre skoler.

3.3.4 Brøttum

Historiske tall for antall barn i grunnkretser tilhørende Brøttum barneskole

	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023
Barn 6–12 år	162	137	151	139	126	123	104	102
Barn 13–15 år	62	76	86	88	78	78	73	89

Antall barn i alderen 6–12 år som hører til Brøttum barneskole har gått ned fra 162 barn i år 2000 til 102 barn i 2023. Antall barn i alderen 13–15 år har økt fra 62 i år 2000 til 89 i 2023.

Faktiske elevtall for Brøttum barneskole

	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Brøttum barneskole	145	160	177	148	155	150	164	155	164	160

Antall elever på Brøttum barneskole har variert fra 145 til 177. Sammenlikner en med tallene for antall barn i barneskolealder som bor på Brøttum, ser man at det er flere elever på skolen enn barnetallet egentlig skulle tilsi. I 2023 var det f.eks. 102 barn i alderen 6–12 år, samtidig hadde skolen 155 elever. Dette skyldes at et antall barn fra andre steder i kommunen søkes til Brøttum og får innvilget ønsket.

3.3.5 Oppsummering

En ser av tabellene over at det har vært en jevn nedgang av barn i alderen 6–12 år i grunnkretsene som danner Lismarka, Åsen og Brøttum skole. Også i befolkningsgruppe 0–5 år i nordre Ringsaker ser en et synkende antall. Dette kan tilskrives en generell utvikling av nasjonal demografi og gir grunnlag for å tro at utviklingen vil fortsette de neste 5 årene.

3.4 Framskrivninger

3.4.1 Barnehage

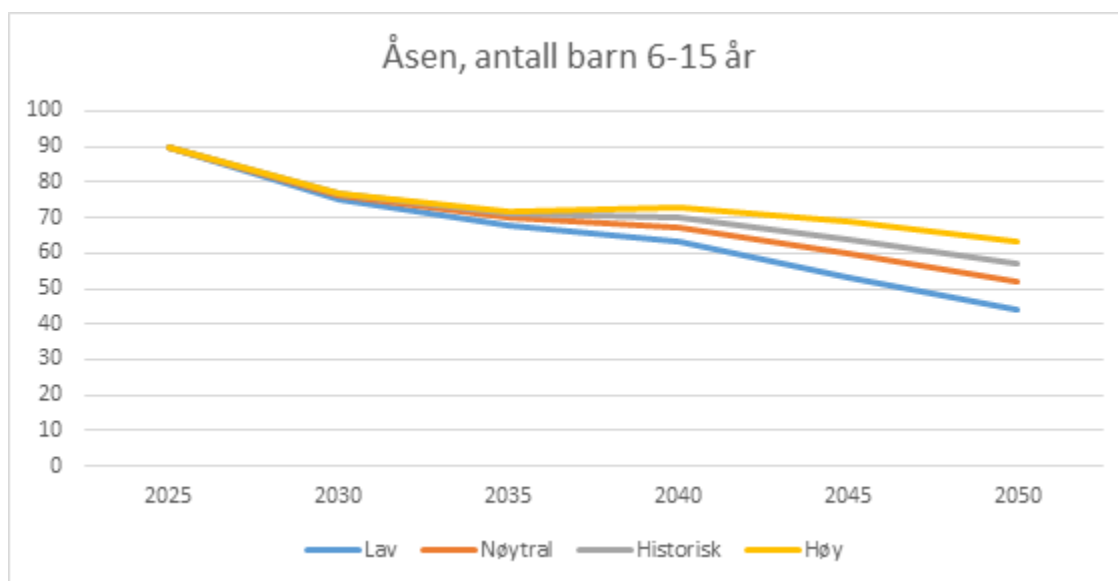
Det er ikke utarbeidet egne framskrivninger for barn i barnehagealder (0–5 år) på krets nivå. Når tallene gjelder et så lite geografisk område, blir antallet barn i denne aldersgruppen lavt. Selv små endringer i fødselstall eller flyttemønster gir da store prosentvise utslag i modellen, noe som gjør resultatene lite pålitelige.

3.4.2 Grunnskole

For barn i grunnskolealder (6–15 år) er antallet større, og det er derfor mulig å vise framskrivninger. Selv om usikkerheten er noe større enn for prognoser for kommunen som helhet, gir framskrivningene et nyttig bilde av utviklingstrekkene i de enkelte kretsene. Under følger framskrivninger av antall barne- og ungdomsskoleelever som har de ulike skolene som sin nærskole. Det innebærer at ca. 70 prosent av disse barna går på barneskolen, mens 30 prosent går på ungdomsskolen.

3.4.3 Åsen

Framskriving av antall barn 6–15 år Åsen

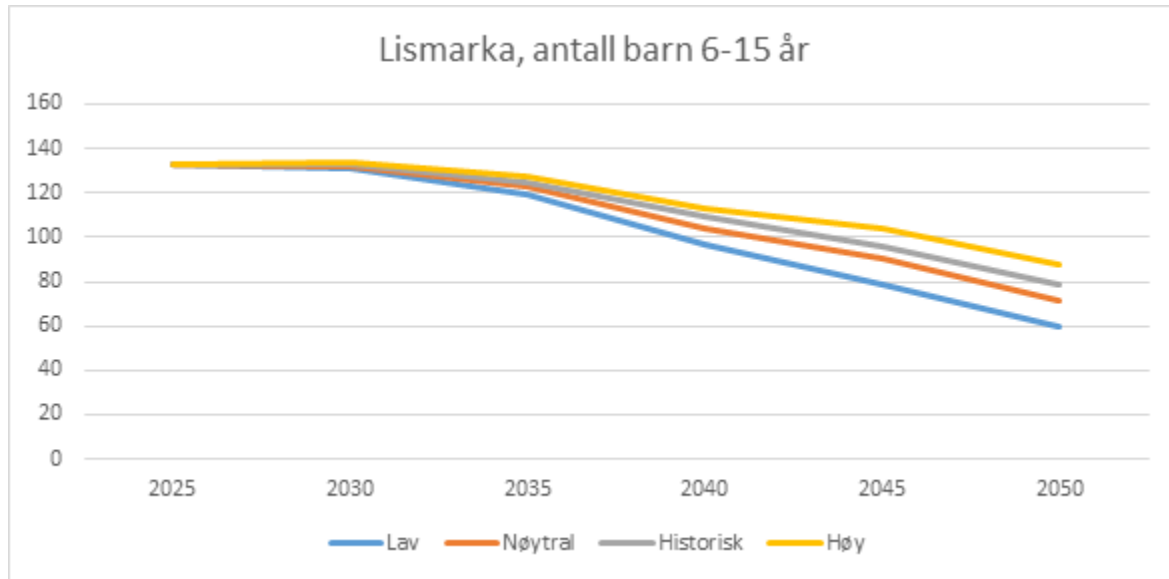

Attraktivitet	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Lav	90	75	68	63	53	44
Nøytral	90	76	70	67	60	52
Historisk	90	77	71	70	64	57
Høy	90	77	72	73	69	63

Framskrivingene viser at antall barn i grunnskolealder etter all sannsynlighet vil gå nedover på Åsen. Selv med høy attraktivitet anslår Telemarksforskning at antall barn i denne aldersgruppen vil synke fra 90 i 2025 til 63 i 2050, og med lav attraktivitet vil antall barn kunne bli så lavt som 44.

3.4.4 Lismarka

Framskriving av antall barn 6–15 år Lismarka

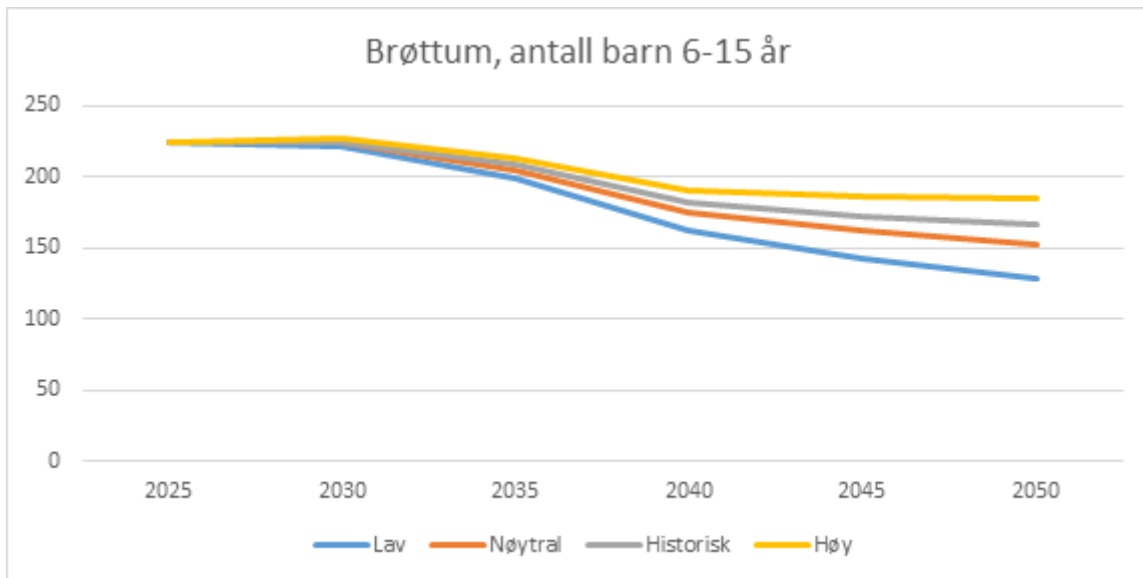

Attraktivitet	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Lav	133	131	119	97	79	60
Nøytral	133	132	123	104	90	71
Historisk	133	133	125	109	96	79
Høy	133	134	127	113	104	88

Framskrivingene viser at antall barn i grunnskolealder etter all sannsynlighet vil gå nedover i Lismarka. Selv med høy attraktivitet anslår Telemarksforskning at antall barn i denne aldersgruppen vil synke fra 133 i 2025 til 88 i 2050, og med lav attraktivitet vil antall barn kunne bli så lavt som 60.

3.4.5 Brøttum

Framskriving av antall barn 6–15 år Brøttum

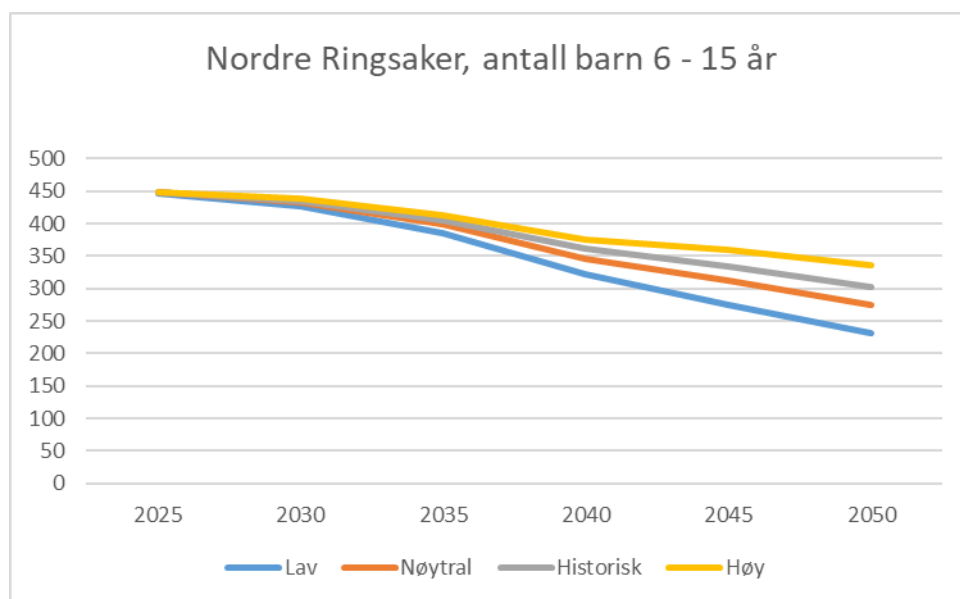

Attraktivitet	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Lav	224	221	199	162	142	128
Nøytral	225	224	205	175	162	152
Historisk	225	225	209	182	173	167
Høy	225	227	213	190	186	185

Framskrivningene viser at antall barn i grunnskolealder etter all sannsynlighet vil gå nedover på Brøttum. Selv med høy attraktivitet anslår Telemarksforskning at antall barn i denne aldersgruppen vil gå ned fra 225 i 2025 til 185 i 2050. Med lav attraktivitet vil antall barn i denne aldersgruppen synke til 128.

3.4.6 Samlet nordre Ringsaker

Framskrivning av antall barn 6–15 år Nordre Ringsaker

Attraktivitet	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Lav	447	427	386	322	274	232
Nøytral	448	432	398	346	312	275
Historisk	448	435	405	361	333	303
Høy	448	438	412	376	359	336

Framskrivningene for et samlet nordre Ringsaker viser at antall barn i grunnskolealder etter all sannsynlighet vil gå nedover. Tallene for 2025 er også framskrivninger av befolkningstall fra SSB med utgangspunkt i reelle tall fra 2024. Reelle tall på befolkning for 2025 publiseres først i 2026. Selv med høy attraktivitet anslår Telemarksforskning at antall barn i denne aldersgruppen vil gå ned fra 448 i 2025 til 336 i 2050. Med lav attraktivitet vil antall barn i denne aldersgruppen synke til 232.

3.4.7 Oppsummering

Framskrivningene viser at sannsynlig utvikling av elevtallet i nordre Ringsaker vil gå nedover. Selv med høy attraktivitet i Åsen skolekrets synker elevtallet med 13 fram til 2030. Det totale elevtallet synker fra 448 i 2025 til 438 i 2030, selv om elevtallet øker med én på Lismarka og to på Brøttum ved høy attraktivitet, slik Telemarksforskning framskriver elevtallene ved skolene. Fra 2030 framskrives en nedgang i elevtallet på alle skoler.

3.5 Vurdering av utviklingen

De historiske tallene viser en jevn nedgang av befolkningstall siden år 2000. Størst nedgang har det vært i Lismarka med 79 færre barn i aldersgruppen 6–12 år. For Brøttum har nedgangen siden år 2000 vært 60 barn. Likevel ser en at elevtallet har økt på Brøttum. Dette er et resultat av tilsøkning fra andre skoler og særlig elever fra Messenlia skole etter skolestruktursaken i 2021. Mange elever fra Messenlia søkte seg til Brøttum skole framfor å gå på den nye nærskolen den gang.

Framskrivningen av utviklingen viser at det høyeste elevtallet ved Brøttum, ved en nedleggelse av Lismarka og Åsen skoler, vil være på tidspunktet for sammenslåingen.

Telemarksforskning sine framskrivninger tar ikke høyde for en utbygging og tilflytting av arbeidstakere ved Mjøssykehuset. En vet ikke hvordan etableringen av Mjøssykehuset vil påvirke bosetting og elevtall i de ulike skolekretsene i Ringsaker.

I Telemarksforskning sine framskrivninger av utviklingen i et område tas det hensyn til kjente viktige utviklingstrekk: arbeidsplasser og sysselsetting, befolkning og demografi, næringsutvikling og attraktivitet. Framskrivninger av folketall både nasjonalt og regionalt og ikke minst lokalt, må brukes med stor forsiktighet. Det er ingen fasit, men snarere enn antagelse om retning.

4 Tilstand på bygningsmassen og investeringsbehov

4.1 Innledning

Byggenes tekniske tilstand, funksjonalitet og fremtidige investeringsbehov er en sentral del av vurderingen i enhver skolestrukturutredning. Skole- og barnehagebygg representerer store verdier og langsiktige forpliktelser for kommunen. Når elevtallet går ned og behovet for samordning øker, blir det viktig å se både på hva det koster å videreføre dagens bygg, og hvilke alternativer som kan gi mer hensiktsmessig ressursbruk.

Dette kapitlet gir en vurdering av de mest berørte byggene i denne utredningen: Brøttum skole, Brøttum barnehage, Lismarka skole, Lismarka barnehage, Åsen skole og Åsen barnehage. For byggene i Åsen og Lismarka og for Brøttum barnehage beskrives byggenes tilstand, nødvendige oppgraderinger og investeringsbehov fremover. For Brøttum skole gis det en kortfattet vurdering av teknisk tilstand, uten å gå inn på pedagogisk bruk eller kapasitet – dette behandles i et eget kapittel senere i utredningen. For ny barnehage i nordre Ringsaker henvises det til kapittel 7.

Opplysningene er basert på tilstandsvurderinger, vedlikeholdsplaner og vurderinger gjort av Bygg og eiendom i Ringsaker kommune.

4.2 Brøttum skole

Nye Brøttum barne- og ungdomsskole ble ferdigstilt i 2014 og har et samlet bruttoareal på 6 823 m². Uteområdet ble vesentlig oppgradert med blant annet nærmiljøanlegg i 2021/2022. Det er ikke gjennomført noen ekstern tilstandsvurdering. Bygningsmassen fungerer bra og fremstår generelt godt vedlikeholdt. Vedlikeholdsplanen og erfaringer fra drift viser at bygget etter 11 års bruk har behov for mindre vedlikeholdsbehov til en anslått kostnad på 2 mill. kroner.

4.3 Brøttum barnehage

Brøttum barnehage består av to bygg med et samlet bruttoareal på 398 m². Bygg A «Lerkebo» er oppført i 2007, og bygg B «Seljestua» er oppført i 1970. Det er utført en ekstern overordnet tilstandsvurdering av bygningsmassen som i hovedsak er basert på teknisk oppgraderingsbehov i forhold til alder. Dette er ikke en samlet oversikt med for eksempel nødvendige utviklings- og tilpasningstiltak og inneholder ikke vurderinger av uteområder. I videre vurderinger av tilstand er det lagt til grunn ekstern tilstandsvurdering, interne vedlikeholdsplaner og internkontrollrapporter for både bygningsmassen og uteområdet. Det er stor aldersforskjell på byggene, noe som gjenspeiles i vedlikeholdsbehovet.

Bygg A «Lerkebo»:

Det er behov for utskifting av utgått belysning, etablering av belysning i uteområdet for lek og aktivitet, utskifting av ventilasjonsanlegg, utbedring av parkeringsplasser og utskifting av vinduer.

Vedlikeholds- og oppgraderingsbehov er anslått til 2,5 mill. kroner de nærmeste årene for dette bygget.

Oppgraderingsbehov Bygg B «Seljestua»:

Bygget er greit vedlikeholdt, og det er ikke identifisert behov for kritiske strakstiltak. På grunn av alder (bygget er 55 år gammelt) må det allikevel legges til grunn at det er behov for vesentlige investeringer fremover. Bygget er etablert som et modulbygg med 10 cm isolasjon i vegger og 15 cm i gulv, og teknisk levetid på bygget er passert. Bygget er generelt dårlig isolert, og kalde gulv er en utfordring.

I overordnet tilstandsanalyse er det lagt til grunn et vedlikeholdsbehov på 2,6 mill. kroner på kort sikt. Bygget har imidlertid behov for omfattende oppgradering og vedlikehold som blant annet innebærer etterisolering av yttervegger, tak og gulv, ny utvendig kledning, nytt ventilasjonsanlegg, utskifting av vinduer, utskifting av vann- og avløpplegg, oppgradering av innvendige overflater og tilpasning av bygget til dagens krav og behov. Disse tiltakene er ikke kostnadsberegnet. Ved eventuelle større endringer eller ombygginger bør det vurderes om bygget skal erstattes med et nytt bygg.

4.4 Lismarka skole

Lismarka skole ble oppført i 1980 og har et samlet bruttoareal på 1 394 m². Bygget rommer både skole og barnehage. Barnehagen benytter en egen del av bygningsmassen.

Det er ikke gjennomført noen ekstern tilstandsvurdering, men vedlikeholdsplanen og erfaringer fra drift viser at bygget samlet sett har behov for bygningsmessig oppgradering og tilpasning. Det er særskilt barnehagedelen som gir utfordringer i lys av dagens krav.

Skolebygget er funksjonelt og har vært stabilt i drift, men bygningsmassen er av eldre standard. Det er blant annet behov for:

- Utbedring av overflater og ventilasjon
- Justeringer i planløsning for bedre funksjonalitet
- Fornyelse av tekniske installasjoner (VVS og elektro) over tid

Bygg og eiendoms vurdering er at bygget, som skole, har et vedlikeholdsbehov i størrelsesorden 5 mill. kroner fordelt over de nærmeste årene. Det er ikke identifisert kritiske strakstiltak, men tiltakene er nødvendige for å kunne opprettholde forsvarlig og effektiv bruk på sikt.

4.5 Lismarka barnehage

Lismarka barnehage benytter en del av skolebygget til barnehagedrift. Det generelle behovet for oppgradering av disse arealene er inkludert i vedlikeholdsbehovet som er beskrevet for skoledelen.

I tillegg står det i dag en separat barnehagepaviljong i tilknytning til skolen – et modulbygg på 283 m² som ble satt opp i 2008. Bygget ble midlertidig godkjent for to års bruk, men har i dag ikke gyldig formell godkjenning.

Modulbygget oppfyller ikke kravene i dagens byggtekniske forskrift (TEK17), og kan derfor ikke permanent videreføres som barnehagebygg. Det er registrert flere alvorlige bygningsmessige utfordringer, blant annet taklekkasjer, svikt i fundamenteringen og begynnende setningsskader. Den tekniske tilstanden vurderes som så kritisk at videre bruk frarådes.

Ved en eventuell videreføring av barnehagetilbudet i Lismarka i dagens lokaler må modulbygget erstattes i sin helhet. Basert på Norsk prisbok 2023 er kostnaden for et nytt barnehagebygg av tilsvarende størrelse anslått til ca. 16 mill. kroner. Dette beløpet kommer i tillegg til vedlikeholdsbehovet for den øvrige delen av bygningsmassen, og utgjør dermed en betydelig investering.

4.6 Muligheter for ombygging av Lismarka skole til barnehage

Ett av innspillene fra Nordre Ringsaker bygdeforum er å bygge om Lismarka skole til barnehage dersom skolen legges ned. Det er bestilt en ekstern vurdering som viser at dette er teknisk mulig, men at det vil kreve omfattende tilpasninger for å oppfylle dagens krav til barnehagebygg. Ombyggingen vil omfatte den delen av bygningsmassen som i dag benyttes som klasserom. Gymsalen og den eldste delen av bygget, som i dag er kontorer og personalrom, vil det ikke være behov for å ta i bruk til barnehageformål.

Kostnaden for en slik ombygging er anslått til om lag 28 mill. kroner. Beløpet inkluderer nødvendige bygningsmessige tilpasninger, oppgradering av tekniske installasjoner og innredning tilpasset barnehagedrift. I kostnadsoverslaget ligger også fjerning av paviljongbygget som i dag brukes til barnehage samt 2,5 mill. kroner til oppgradering av uteområdet.

En ombygging av Lismarka skole til barnehage vil kunne gi et moderne og funksjonelt barnehagetilbud i bygda, i tråd med bygdeforumets ønske om å sikre barnehage i alle bygder. Tiltaket innebærer imidlertid en betydelig investeringskostnad og må vurderes i sammenheng med øvrige alternativer og det samlede investeringsbehovet.

Tiltaket omtales i kapittel 13 som et mulig avbøtende tiltak dersom skolen legges ned.

4.7 Åsen skole og barnehage

Åsen skole ble oppført i 1975 og har et bruttoareal på 1354 m². Bygget benyttes i dag til undervisning for elever i barneskolealder, og en del av bygget har siden 2008 vært tilrettelagt for barnehagedrift.

Rambøll har i 2024 gjennomført en overordnet tilstandsanalyse av skoledelen av bygningsmassen. Tilstandsanalysen viser at mange byggetekniske komponenter og installasjoner har utlevd sin forventede levetid, og at det er behov for omfattende tiltak innenfor flere fagområder:

- **Bygningskonstruksjon:** Bærende konstruksjoner har utlevd sin levetid. Det er observert indikasjoner på svikt i takkonstruksjonen, og det anbefales en nærmere vurdering av mulige deformasjoner. Det er også behov for omfattende oppgradering for å møte dagens energikrav, inkludert etterisolering av tak, vegger og gulv.
- **VVS:** Ventilasjonsanleggene og sanitæranlegget har utlevd sin tekniske levetid. Det er også utfordringer med frisklufttilførsel til enkelte rom.
- **Elektro:** Det elektriske anlegget er av eldre dato og vurderes som ikke tilfredsstillende i henhold til dagens krav. Det anbefales en total fornyelse.
- **Brannteknisk:** Brannalarmanlegget er av nyere stand, men det er manglende dokumentasjon.

På bakgrunn av tilstandsvurderingen er det beregnet et samlet investeringsbehov på opptil 29 mill. kroner over en 15-årsperiode. Dette inkluderer:

- Straktiltak og behov i perioden 1–5 år: Ca. 17 mill. kroner. Her inngår blant annet nødvendig tiltak knyttet til takkonstruksjon og tekniske anlegg. Om lag 2 mill. kroner av dette gjelder straktiltak som bør håndteres snarlig for å sikre forsvarlig drift.

- Tiltak i perioden 5–15 år: Anslått til ca. 12 mill. kroner, hovedsakelig knyttet til energiltak og videre modernisering.

Dersom bygget gjennomgår en omfattende rehabilitering som defineres som hovedombygging, vil hele bygget omfattes av krav i byggteknisk forskrift (TEK17). Dette vil blant annet medføre krav til at takkonstruksjonen dimensjoneres for dagens snølastnormer og at hele bygget tilrettelegges for universell utforming. Det innebærer en betydelig kostnadsøkning sammenliknet med enklere tiltak.

5 Pedagogiske og organisatoriske forhold

5.1 Innledning

Kommuneplanens samfunnsdel 2023-2040 slår fast at Ringsaker kommune skal gi barn og unge gode levekår, utviklingsmuligheter og trygge oppvekstmiljø. Barnehager og skoler skal ha gode leke- og læringsmiljøer, barn skal sikres relasjoner til trygge, kompetente voksne, og ha høyt læringsutbytte både sosialt og faglig. Kommunen skal jobbe tverrfaglig og helhetlig overfor barn og unge, og med så tidlig innsats som mulig for å hjelpe de som trenger det.

Kommuneplanens mål samsvarer med Meld. St. 28 (2024-2025): [Tro på framtida – uansett bakgrunn](#), som understreker behovet for å styrke beskyttelsesfaktorene for gode oppvekstvilkår: godt foreldreskap, trygt oppvekstmiljø, god kvalitet på helsetjenester, skolehelsetjeneste, barnehage, skole, barnevern, bolig- og sosiale tjenester samt organiserte og uorganiserte fritidsaktiviteter. Meldingen vektlegger at universelle tjenester, som treffer alle, er viktige for hele befolkningen, og særlig viktige for de mest sårbare.

Forskning viser at gode skoler og barnehager kjennetegnes av tilbud som er tilpasset barns ulike behov, har positive forventninger til deres faglige og sosiale utvikling, og ser alle barn som en ressurs. Kvalitet i barnehage og skole oppstår i samspillet mellom struktur, kultur og aktører og er i større grad avhengig av gode dialoger og samhandling, enn av størrelse på enheter. Begrepet kvalitet er sammensatt, og skoler og barnehager har ofte ulike kvaliteter.

Utdanningsdirektoratet deler kvalitetsbegrepet inn i tre dimensjoner:

- Strukturkvalitet: De ytre forutsetningene som bygninger og ressurser, personalets kompetanse og utdanning, bemanning, organisering og økonomi.
- Prosesskvalitet: Hvordan planer gjennomføres i praksis, medvirkning, relasjoner, aktivitetstilbud, ledelse og kultur for læring.
- Resultatkvalitet: Effekten av tilbudet, for eksempel inkludering, trivsel, læring og utvikling.

Som skole- og barnehageeier skal kommunen kontinuerlig jobbe for å [opprettholde og heve kvaliteten](#) i barnehagen og grunnskolen. Det innebærer blant annet å utvikle strukturkvalitet som støtter prosess- og resultatkvalitet: gode fysiske forhold, kompetente ansatte, god og likeverdig organisering og fordeling, samt systematisk arbeid med internkontroll og kvalitetsutvikling. Endringer i skole- og barnehagestruktur vil påvirke strukturkvaliteten, og vil ha betydning for prosesser og resultater i våre enheter. I denne utredningen belyses hvordan eventuelle strukturendringer kan ha betydning for fremtidens skoler og barnehager i Nordre Ringsaker.

5.2 Hva vet vi om kvalitet i fremtidens barnehager?

Det er utarbeidet felles nasjonale sektormål for barnehagene ([Utdanningsdirektoratet, 2020](#)):

- Alle barn skal ha et godt og inkluderende leke- og læringsmiljø.
- Barn som har behov for det, skal få hjelp tidlig slik at de får utviklet potensialet sitt.
- De ansatte i kunnskapssektoren skal ha høy kompetanse
- Alle skal ha god tilgang til relevant tilbud av høy kvalitet

Kvalitet i barnehager er beskrevet i lovverk og forskrifter, inkludert rammeplan for barnehagen. Ansattes kompetanse er avgjørende for at barnehager skal utvikle god kvalitet. For å møte krav i dagens og fremtidens samfunn trenger barn støtte av kompetente voksne i å utvikle nødvendige ferdigheter. Samfunnet har behov for medborgere som kan samarbeid, bygge relasjoner og opptre selvstendig. Gode språkferdigheter understrekes i [Tett på-Tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO](#) som en viktig forutsetning for at barn skal oppleve trivsel og mestringfølelse. Barn med rikt språk har bedre forutsetning for godt samspill og læring enn barn som strever med språk. Ansattes kunnskap har derfor en stor betydning for at alle barn skal oppleve god kvalitet, uavhengig av hvem de er og hva slags barnehage de går i.

Gode barnehager legger et viktig grunnlag for barns utvikling, og har særlig stor betydning for å utjevne sosiale forskjeller. Rapporten [Et jevnere utdanningsløp](#) viser til en økende tendens til sosiale ulikheter i Norge de siste årene. Allerede i barnehagealder ser man forskjeller i barns selvregulering, arbeidsminne og ordforråd som følge av sosioøkonomiske forhold. Rapporten peker på at disse forskjellene ofte vedvarer og forsterkes gjennom hele utdanningsløpet. Samtidig vokser flere barn opp i familier med vedvarende lavinntekt. I dette bildet spiller barnehagen en sentral rolle i arbeidet med å redusere sosial ulikhet. Barn med behov for ekstra støtte og trygghet har særlig stor nytte av barnehager med høy kvalitet. Å sikre alle barn et godt og likeverdig barnehagetilbud er derfor avgjørende nå og i fremtiden, for å fremme inkludering, læring og livsmestring.

Strategien [Barnehagen for en ny tid](#) peker på behovet for å styrke kvalitet i barnehagene fremover, gjennom kompetanse, god ledelse og gode rammer for arbeidet. Det er et lederansvar å tilrettelegge og initiere for læringsmuligheter og kunnskapsutvikling. Strategien fremhever profesjonelle læringsfellesskap som en viktig arena for felles kunnskapsutvikling.

[Rammeplan for barnehagen](#) understreker verdien av mangfold og respekt og barnehagene må legge til rette for at barn skal få oppleve at det er ulike måter å tenke, handle og leve på, samtidig som den også fremmer fellesskapets betydning. Et mangfoldig samfunn med ulik språklig, kulturell og sosial bakgrunn preger også barnehagehverdagen. Globale endringer og uro i verden kan påvirke barn direkte, noe som forsterker behovet for å fremme fellesskap, raushet og sosial tilhørighet.

5.3 Hva vet vi om fremtidens skoler

Fremtidens skole må forberede elevene på et arbeids- og samfunnsliv i rask endring. I forarbeidet til [Fagfornyelsen – Læreplanverket for Kunnskapsløftet](#) – beskrives det som avgjørende at fremtidens arbeidskraft kan tilegne seg ny kompetanse, har dybdeforståelse og kritisk refleksjonsevne. Sosiale og emosjonelle ferdigheter blir stadig viktigere, da teknologi ikke kan erstatte sosial kompetanse. Mer tjenesteyting betyr mer personkontakt og større krav til kommunikasjonsevner og samarbeidsevner. Arbeidstakere må arbeide både selvstendig og sammen med andre i varierte situasjoner. Overordnet del av læreplanverket definerer kompetanse slik: *“Kompetanse er å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning.”*

For å møte disse kravene må elevene også utvikle informasjonskompetanse, kildekritikk, problemløsningsevne, kreativitet og evne til å jobbe innovativt. Denne kompetanseforståelsen stiller

krav til både innredning og utstyr i fremtidens skoler. NHO peker på behovet for moderne verksteder med tilgang til digitale verktøy, materialer og teknisk utstyr som PC-er, nettbrett, digitale tavler, symaskiner, dreiebenker og annet håndverktøy. NHO mener elektronikk og 3D-printere må være en del av et moderne skoleverksted. Arkitektmiljøer vektlegger fleksible rom som støtter elevaktive arbeidsformer og nye læringsmåter.

Skoler og barnehager organiserer seg stadig mer fleksibelt for å møte barnas ulike behov og fremtidens kompetansekrav. I tillegg til klassetrinn og klasser organiseres elever i større grad i læringsgrupper på tvers av klasser og trinn. Mange skoler har innført fleksible læringsarealer og digitale plattformer som muliggjør mer individuell tilpasning og samarbeid på tvers, blant annet i prosjektbasert undervisning. Flere skoler innreder rom i tråd med fag, det vil si at et rom kan være organisert for matematikk og naturfag, mens et annet kan være godt tilrettelagt for å jobbe med språk. Lærerne jobber i profesjonsfellesskap, der de deler ansvar for elevgrupper og utvikler undervisningen sammen. Skoleledelsen organiserer også ressurser og støttefunksjoner mer dynamisk, med fokus på tidlig innsats og helhetlig oppfølging av elevene.

Fremtidens skole må kunne møte mangfoldet i elevgruppen, barn med ulike behov og bakgrunner. Mangfoldet i elevgruppen gjenspeiler samfunnet, og barnehager og skoler er en sentral ressurs i arbeidet med å bygge tillit og demokratiforståelse. Skolen beskrives i Meld St 28 (2024 – 2025) som en viktig arena for å nå barn som i mindre grad deltar i organiserte fritidsaktiviteter, og for å støtte foreldre gjennom samarbeid med tjenester som barnevern, NAV, konfliktråd og ungdomskontakt. Flere forhold har betydning i arbeidet for å omsette disse kravene i praksis:

- **Relasjoner og fellesskap:** Gode relasjoner mellom elever og lærere, og elevene imellom, og det å være en del av skolens fellesskap er avgjørende for elevenes trivsel, læring og psykiske helse.
- **Tilgang til ressurser:** Rom, utstyr og læringsarenaer som legger til rette for praktisk og utforskende læring, samarbeid og problemløsning.
- **Tverrfaglig elevstøtte:** Profesjonelt samarbeid mellom skole, PPT, barnevern og helse.
- **Profesjonsfellesskap:** Lærere og ledere som samarbeider om utvikling og god praksis, deler kunnskap og bygger kompetanse sammen, også på tvers av skoler.

5.4 Ressursbruk og organisering i fremtidens barnehager og skoler

Utviklingen i Norge går mot færre og større barnehager og grunnskoler. Denne endringen begrunnes ofte med utgangspunkt i ressursbruk og organisering. Skolene som legges ned har i hovedsak færre enn 100 elever, og mer enn halvparten av de nedlagte skolene hadde mindre enn 50 elever sitt siste driftsår. Statistisk sentralbyrå oppgir at det i løpet av de fem siste årene har det blitt 9 790 færre barnehagebarn og 508 færre barnehager i Norge ([SSB, 2025](#)). Spredt bosetning og færre barn gir lavt barnetall per årskull, høyere driftsutgifter per barn i skole og barnehage, som igjen gjør det krevende å opprettholde skoler og barnehager i områder med få barn ([UDIR](#)).

Utviklingen med færre og større enheter har ført til økt interesse for hva forskningen sier om sammenhengen mellom størrelse og kvalitet. Hovedkonklusjonen er at denne sammenhengen er svak. Størrelse er i liten grad avgjørende for kvaliteten, men det er noen styrker ved større enheter. Større barnegrupper gir grunnlag for et bredere sosialt og faglig miljø for barna og elevene. Det kan bedre muligheter for tilpasset opplæring, valgfag, og varierte læringsarenaer. Flere ansatte kan bety større fagmiljø og kan legge til rette for økt samarbeid mellom personalet og i tverrfaglig tjenester. Det vil også være større fleksibilitet ved fravær, ettersom det er lettere å omdisponere ansatte ved behov. I tillegg kan ledelsen fordeles på flere funksjoner, noe som kan bedre lederes mulighet til å

spesialisere seg og fordele oppgaver internt, samt gi bedre muligheter for oppfølging av både barn, foresatte og ansatte.

Noen forskere viser til at høy voksentetthet og individualisert oppfølging kan gi gode resultater, forutsatt at relasjonene mellom barn og voksne er god. Små enheter tilsier et oversiktlig miljø, med færre personer å forholde seg til. Dette kan bidra til økt trygghet og forutsigbarhet. Andre forskere peker på at flere elever og ansatte per enhet gjør det mulig å utnytte økonomiske og menneskelige ressurser bedre. Slike fordeler kan være bedre utnyttelse av spesialrom og utstyr, mulighet for å ansette spesialiserte fagpersoner som rådgivere, spesialpedagoger og miljøarbeidere, og lavere kostnad per barn/elev.

Samlet sett gir dette større skoler et bedre utgangspunkt for å realisere intensjonene i læreplanverket og opplæringsloven, samtidig som det gir en mer økonomisk bærekraftig skolestruktur. En foreløpig beregning indikerer at en eventuell overføring av elever fra to mindre skoler til en større skole i Nordre Ringsaker kan gi en innsparing i form av to grunnressurser som ikke lenger må opprettholdes, én rektorstilling som blir borte, samt stordriftsfordeler ved at eksisterende elevgrupper fylles opp.

Barnehagens rammer for organisering er forankret i barnehageloven og forskrift om pedagogisk bemanning. Kravene skal sikre at alle barn får et barnehagetilbud av høy kvalitet.

Utdanningsdirektoratets veileder [Tilstrekkelig bemanning i barnehagen](#) presiserer at bemanningen må være tilstrekkelig for at personalet skal kunne gjennomføre en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

Større enheter med flere ansatte kan gi økt fleksibilitet i planlegging av bemanning. Ved fravær som medfører at avdelinger ikke har tilstrekkelig antall ansatte, vil omdisponering av personalet kunne være ett aktuelt tiltak. Dette vil gi en helhetlig og økonomisk forsvarlig ressursutnyttelse, og ledig kapasitet i barnehagen tas i bruk på en hensiktsmessig måte.

I henhold til særavtalen [SFS 2201 Arbeidstid i barnehage](#) skal hver barnehage som hovedregel ha en styrer med daglig kontakt og oppfølging av virksomheten. Avtalen beskriver at det i barnehager med plass til 42 barn eller mer skal avsette en hel stilling til lederoppgaver, og at det i større barnehager bør opprettes stilling som assisterende styrer.

5.5 Rekruttering og kompetanseutvikling i fremtidens barnehager og skoler

I kunnskapsdepartementets [«Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024 – 2030»](#) (Kunnskapsdepartementet 2024) uttrykkes en bekymring knyttet til rekruttering av lærere i barnehager og skoler. Antallet søkere til utdanning har over år gått ned, frafallsprosenten er høy og kjønnsbalansen er uheldig. I tillegg er lærerkompetansen ujevnt fordelt, det er store regionale forskjeller og distriktene har størst utfordringer. Både i byer og distrikt har barnehager større utfordringer enn skoler. Ringsaker kommune har flere barnehager som er partnerbarnehager, og tar imot studenter fra barnehagelærerutdanningen i praksisperioder. Barnehagene deltar i faglige nettverk og kompetanseutvikling, og bidrar med dette også til forskning og utvikling innen barnehagepedagogikk. Det gis imidlertid tilbakemeldinger fra Universitetet i Innlandet om at studentene ønsker seg praksisplasser som ligger sentrumsnært, og at en del barnehager av den grunn går glipp av nyttig samarbeid og rekruttering.

Kunnskapscenteret for utdanning forstår lærerrekruttering som et langsiktig og kontinuerlig kvalitetsarbeid. Attraktiviteten til læreryrket må styrkes, og noe av det viktigste en kan gjøre er å skape gode arbeidsplasser for ansatte i barnehager og skoler. Læreres opplevelse av arbeidssituasjonen, støtte fra ledere, tilstrekkelig med ressurser og gode relasjoner er viktig for at lærere blir i yrket. Det er også viktig at jobben er faglig interessant og at det finnes

karrieremuligheter. Konkrete tiltak som foreslås er gode muligheter for kompetanseutvikling, styrke laget rundt barn og unge blant annet ved å ansette andre yrkesgrupper i barnehagen eller skolen, jobbe systematisk med å utvikle kvaliteten på arbeidet og sørge for trygge og gode arbeidsplasser.

Kommunen har ansvar for utvikling av kompetansen blant ansatte og ledere i barnehager og skoler. Gjennom [Tilskuddsordningen for kompetanseutvikling i barnehage og grunnsopplæring](#) skal kompetanseutviklingstiltak utvikles og organiseres i partnerskap med skoler / barnehager og universitet og høyskoler. Tiltakene skal være forankret lokalt i den enkelte barnehage og skole. Midlene skal brukes til barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling som fremmer kollektive prosesser for profesjonsutvikling.

6 Skolevei og skyss

6.1 Lovgrunnlag og retningslinjer for skyss

Reglene om skoleskyss for grunnskolen er samlet i opplæringsloven kapittel 4, mens reglene for videregående opplæring er i kapittel 9. Ansvarsfordelingen mellom kommune og fylkeskommune følger av § 28-7.

Ansvarsfordeling:

- Fylkeskommunen har ansvaret for skoleskyss knyttet til lang skolevei, funksjonsnedsettelse eller midlertidig skade/sykdom. Vurdering av hva som vil være et forsvarlig skyssstilbud for elevene vil være fylkeskommunens ansvar.
- Kommunen har ansvar for skoleskyss til nærskolen når det gjelder særlig farlig eller vanskelig skolevei under avstandskravet, samt skyss til/fra SFO dersom det foreligger særskilte behov. Kommunen har også ansvar for skoleskyss til elever som ikke går på nærskolen.

Rett til skyss oppstår når ett eller flere av følgende kriterier er oppfylt:

- Lang skolevei: Elever i 1. klasse har rett til skyss dersom skoleveien er mer enn 2 km, og elever i 2.–10. klasse når skoleveien overstiger 4 km.
- Særlig farlig eller vanskelig skolevei: Uavhengig av avstand, kan elever ha rett til skyss hvis skoleveien vurderes som særlig risikofylt, basert på både objektive kriterier (f.eks. veistandard, sikt, trafikk tetthet) og elevens individuelle forutsetninger (f.eks. alder, syn og hørsel).
- Funksjonsnedsettelse eller midlertidig skade/sykdom: Elever som ikke kan gå til skolen på grunn av funksjonsnedsettelse, skade eller sykdom, har rett til skyss, uavhengig av avstand. Dette gjelder også til og fra SFO hvis behovet tilsier det.

Retten til skoleskyss gjelder i utgangspunktet til nærskolen, jf. Opplæringsloven § 4-1. I særskilte tilfeller kan det, etter en individuell vurdering, være best for eleven å gå på en annen skole enn nærskolen. Dette gjelder for eksempel elever som har plass ved en av kommunens forsterkede avdelinger. Dersom kommunen innvilger opplæring ved en annen skole og dette utløser rett til skyss, er kommunen ansvarlig for å organisere skyssen og dekke de ekstra kostnadene, jf. § 28-7. Dersom skolebytte skjer på foresattes initiativ, og ikke som følge av kommunens vedtak av hensyn til eleven, kan det stilles vilkår om at foresatte helt eller delvis dekker kostnadene til skyss.

Innlandet fylkeskommune organiserer sitt kollektivtilbud ut fra behovet inn mot nærskolen. For elever som går på en annen skole enn nærskolen vil det derfor ofte være nødvendig med drosje, ettersom

kollektivtilbudet ikke dekker behovet for skoleskyss til andre skoler. Dersom det er behov for drosje og skoleskyss er innvilget, vil hele kostnaden være kommunens ansvar.

6.2 Erfaringer fra forrige endring i skolestrukturen

Ved forrige endring i skolestrukturen i 2021 etablerte Ringsaker kommune en lokal ordning med fritt skolevalg kombinert med fri skoleskyss for elever i Nordre Ringsaker som ble berørt. Ordningen gjorde det mulig for elever å velge en annen skole enn nærskolen uten å måtte dekke skysskostnadene selv, selv om dette ligger utenfor lovens minstekrav. Flere elever fra Messenlia valgte Brøttum fremfor nærskolen, og for mange måtte det organiseres drosje fordi fylkeskommunens bussruter er lagt opp mot nærskolen.

De siste årene har mange elever i nordre Ringsaker byttet skole, og etter nedleggelsen av Messenlia og Fagernes skoler er det mange elever som ikke går på nærskolen. Tabellen nedenfor viser en oversikt over tilhørighet til nærskole og hvilken skole elevene faktisk går på per 16.6.2025.

Skole	Nærskole					Andre	Antall elever
	Moelv	Åsen	Fossen	Lismarka	Brøttum barnesk.		
Moelv	312	11	5		2	9	339
Åsen	2	35	1	1			39
Fossen	6	2	62			1	71
Lismarka		4		44	1		49
Brøttum	1	3		46	114		164
Elever tilhørende nærskole	321	55	68	91	117	10	662

Mobiliteten i elevgruppen blant dem som ikke går på nærskolen har ulike årsaker. Det kan være ønske om miljøskifte, praktiske forhold for familien, tilknytning til venner og fritidsaktiviteter eller delt omsorg. Mange av disse forholdene gjelder også ved søknad om å opprettholde skoleplass etter flytting. Erfaringene fra skolestruktursaken hvor Messenlia og Fagernes skoler ble lagt ned viser at elevene som etter nedleggelse av Messenlia skole fikk Lismarka skole som nærskole, i stor grad søkte seg til Brøttum.

6.3 Økonomiske konsekvenser

For elever som fylkeskommunen har ansvar for, betaler kommunen persontakst. Denne utgjør for tiden kr 0,91 per kilometer i tillegg til kr 21 per tur, uavhengig av om elevene benytter buss eller drosje.

Ved nedleggelse av Lismarka og Åsen skoler vil kostnadene til skoleskyss øke for elever som i dag ikke har skyss og for elever som allerede har skyss, men som får lenger reisevei. Beregningen tar utgangspunkt i gjennomsnittlig reiseavstand fra dagens skole til Brøttum skole. For Lismarka utgjør dette om lag kr 171.000 for 27 elever som i dag ikke har skyss, og kr 57.000 for elever som får lenger

reisevei. For Åsen er tilsvarende kostnader om lag kr 133.000 og kr 50.000. Samlet gir dette en årlig økning på rundt kr 412.000.

Ansvar for skoleskyss ligger hos fylkeskommunen når elevene har lengre skolevei enn avstandskravet i opplæringsloven. En besparelse for kommunen på skoleskyss ved nedleggelse av Lismarka eller Åsen skoler utløses ved at elevene får lengre skolevei enn avstandskravet i opplæringsloven.

En del elever langs Åsmarkvegen, Lismarkvegen og Sjusjøvegen har vedtak om skoleskyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skolevei, men bor nærmere skolen enn avstandskravet. Årlig utgift til drosje for disse elevene er kr 415.000. Som følge av avstandskrav blir denne kostnaden fylkeskommunen sitt ansvar dersom elevene har Brøttum som nærskole.

Etter nedleggelsen av Messenlia og Fagernes skoler ble det bestemt at elevene på disse skolene skulle få velge fritt hvilken skole de ønsket å gå på. Flere valgte ikke nærskolen, og årlig utgift til drosje for disse elevene er om lag 2,2 mill. kroner. Ringsaker kommune er økonomisk ansvarlig for skoleskyss for disse elevene.

Slik ansvaret for skoleskyss er fordelt i opplæringsloven, vil en eventuell nedleggelse av Lismarka og Åsen skoler samlet kunne føre til en årlig besparelse for kommunen på om lag 2,2 mill. kroner på skoleskyss, selv om kostnadene til persontakst og tur øker. Besparelsen skyldes at utgifter til drosje for elever med farlig vei og skyss for dem som har skoleplass på en annen skole enn nærskolen, vil overføres til fylkeskommunen.

Skoleskyss for elever med plass på en annen skole enn nærskolen medfører store kostnader for kommunen. Ved endring av skolestrukturen i nordre Ringsaker vil det være hensiktsmessig å følge opplæringslovens bestemmelser om rett til skoleplass ved nærskolen for elever som skal starte på skolen. På tidspunktet for en eventuell endring av skolestrukturen må tilhørighet til felleskap og klasser vektas i en vurdering av hvor elever ved Lismarka og Åsen skole skal gis skoleplass.

6.4 Endringer i skolevei og konsekvenser for elevene

Per 16.6.2025 har 16 elever ved Åsen skole og 20 elever ved Lismarka skole skoleskyss. For disse elevene er gjennomsnittlig avstand til skolen 7,17 km i Åsmarka og 6,96 km i Lismarka. For dem som bor lengst unna kan avstanden være opptil 12,3 km, og skyssen er da organisert med drosje. Kjøretiden avhenger både av avstanden og om skyssen er organisert med buss eller drosje.

Ved en eventuell endring av skolestrukturen i nordre Ringsaker vil skoleskyss være en sentral faktor. Alle elever som i dag har Lismarka eller Åsen skole som nærskole vil få rett til skyss dersom skolen legges ned.

Utdanningsdirektoratets [rundskriv om skyss av 2024](#) fastsetter ingen øvre grense for akseptabel reisetid, men Innlandstrafikk praktiserer en øvre grense på om lag 60 minutter. Vurderingen av om reisetiden er akseptabel bygger på en helhetlig vurdering av skyssopplegget, inkludert gangtid til holdeplass. Denne vurderingen avgjør om skyssen kan organiseres med buss alene, eller om det er behov for drosje for hele eller deler av strekningen.

Mellom Åsen skole og Brøttum skole er det om lag 12 km, og Innlandstrafikks bussrute går via Lismarka skole. Bussturen tar 22 minutter. Ved Åsmarka kirke skilles adresser som har Brøttum barne- og ungdomsskole eller Moelv skole som nærskole. Herfra er det om lag 19 km til Brøttum langs bussruten, og bussen bruker 31 minutter. Dette er den lengste bussreisen til Brøttum for elever ved en eventuell nedleggelse av Åsen skole. For de fleste vil skyssen kunne organiseres med buss, men enkelte vil ha behov for drosje fram til holdeplass, og noen vil ha drosje helt fram til skolen.

Ved nedleggelse av både Lismarka og Åsen skoler vil alle elevene i Lismarka få Brøttum barne- og ungdomsskole som sin nærskole. Om lag 20 % av elevene som i dag har Åsen skole som nærskole, vil ha Fossen skole (1.–4. trinn) eller Moelv skole som sin nærskole.

Ved nedleggelse av kun Lismarka skole vil de aller fleste av elevene få Brøttum skole som nærskole. Alle vil ha rett til skoleskyss til Brøttum skole med buss. Som en del av en vurdering av barnets beste vil det være hensiktsmessig å tilby skoleplass på Brøttum skole for alle elevene som har gått på Lismarka skole, slik at klasser ikke deles mellom to skoler. Dette er i tråd med opplæringslovens bestemmelse om rett til skoleplass ved en skole i nærmiljøet, selv om enkelte vil ha kortere avstand til Åsen skole.

Ved en nedleggelse av kun Åsen skole vil 20 prosent av elevene få Fossen skole som nærskole, og 80 prosent vil få Lismarka skole som nærskole. Alle elevene vil ha rett til skyss til den nye nærskolen. Elever som får skoleplass ved Fossen skole bør tilbys Moelv skole på 5–7. trinn, slik at de kan følge medelever fra Fossen videre. Dette er en vurdering av barnets beste og i tråd med opplæringslovens bestemmelse om skoleplass i nærmiljøet. Lismarka skole har imidlertid ikke kapasitet til å ta imot alle elevene fra Åsen, og det vil derfor være nødvendig å dele enkelte klasser mellom Lismarka og Fossen.

6.5 Praktiske og sosiale konsekvenser for elever og familier

Endringer i skolestrukturen vil ha praktiske og sosiale konsekvenser for elever og familier i Åsmarka og Lismarka. Retten til skoleskyss gjelder til skoletiden, og ikke til skolefritidsordningen (SFO). For mange vil økt avstand til skolen innebære lengre reisetid og mer krevende logistikk i hverdagen. Dette kan være spesielt merkbart for yngre elever, som i større grad er avhengig av voksne til og fra skolen og SFO, samt for familier med flere barn i ulike aldre.

Økt reisevei kan også påvirke elevenes mulighet til å delta i fritidsaktiviteter etter skoletid. Lenger transporttid og mer komplisert logistikk kan gjøre det vanskeligere å rekke organiserte aktiviteter, og kan føre til at enkelte velger bort tilbud de tidligere har benyttet.

Skoleskyssen vil måtte tilpasses den nye situasjonen, med flere elever på samme ruter og lengre reisevei. Det er fylkeskommunen som har ansvaret for å opprette et skystilbud som dekker behovet for skoleskyss. Innlandet fylkeskommune, ved Innlandstrafikk, er positive til samarbeid om hvordan en organiserer skoleskyss ved en eventuell ny skolestruktur.

7 Ny barnehage i nordre Ringsaker

7.1 Innledning

En ny samlet barnehageenhet kan gi mulighet for en bærekraftig barnehage som ivaretar fleksibel bruk av bygg, samt mulighet til å koordinere fagkompetanse og bemanning. Selv om det er hensiktsmessig med fleksibilitet både i organisering og fysisk utforming, viser ulike erfaringer at en tydelig avdelingsstruktur foretrekkes av ansatte og foreldre (FAFO). Faste grupper gir barn trygghet og stabilitet, og legger til rette for nære relasjoner mellom barn og ansatte.

Flere nybygg i dag planlegges med avdelinger som har en kapasitet for opptil 24 barn per 3–6 år og 15 barn per 0–3 år. Dette gir rom for effektiv ressursutnyttelse og fleksibel organisering, samtidig som barnas behov for trygghet og nærhet ivaretas gjennom gruppedeling, gode relasjoner og strukturkvalitet.

7.2 Dagens barnetall

Per 15. desember 2024 består barnehagetilbudet i nordre Ringsaker av én kommunal barnehageenhet med tre barnehager: Brøttum, Lismarka og Åsen. Samlet har barnehagene per august 2025 87 barn.

	Barn under 3 år	Barn over 3 år
Åsen barnehage	5	7
Lismarka barnehage	14	20
Brøttum barnehage	16	25
Samlet antall barn	35	52

I tillegg til kommunens egne barnehager, finnes det fire private barnehager i området, hvorav en er organisert som familiebarnehage. De private barnehagene har til sammen 116 barn per august 2025.

Kommunen har et lovpålagt ansvar for å planlegge, bygge ut og drifte barnehagetilbudet i tråd med lokale behov og forventninger til pedagogisk kvalitet. I henhold til barnehageloven § 8, har kommunen plikt til å sørge for at det finnes et tilstrekkelig antall barnehageplasser for barn under opplæringspliktig alder. Dette gjelder uavhengig av om tilbudet leveres av kommunale eller private aktører.

Selv om nye private aktører kan etablere seg i området, må kommunen også ta høyde for at eksisterende private tilbud kan bli avvirket. Dette innebærer en viss risiko i den totale kapasiteten som tilbys gjennom private aktører.

7.3 Vurdering av behov for kapasitet ved en ny barnehage

	Antall barn 0-3	Antall barn 3-6
Avdeling 1 1–3 år	15	
Avdeling 2 1–3 år	15	
Avdeling 3 Fleksiavdeling 2–4 år	9	6
Avdeling 4 3–5 år		24
Avdeling 5 3–5 år		24
Avdeling 6	9	6
Samlet kapasitet	48	60

Det er gjort en nærmere vurdering av kapasitetsbehovet ved en ny barnehage. Tidligere vurderinger har vist et behov for 7–8 avdelinger. Med en mer effektiv organisering er det mulig å redusere omfanget. For en ny barnehage kan det derfor vurderes en løsning med seks avdelinger som vist ovenfor. Dette vil gi en økning i den totale kapasiteten med 12 plasser for barn under 3 år, og 10 plasser for barn over 3 år. Innenfor denne rammen kan fordelingen mellom aldersgruppene 0–3 år og

3–6 år justeres i tråd med faktiske behov og alderssammensetning blant barna, og en kan organisere fleksible “mellomavdelinger”, med barn fra 2–4 år.

En barnehage med seks avdelinger vil dekke det samlede behovet for barnehageplasser i Brøttum, Lismarka og Åsmarka. I tillegg vil barnehagen ha tilstrekkelig kapasitet til å imøtekomme eventuelle endringer i etterspørselen. Dette inkluderer:

- Inntil 10 barn (5 under 3 år og 5 over 3 år) ved en eventuell nedleggelse av privat barnehage.
- Inntil 12 barn (7 under 3 år og 5 over 3 år) som følge av tilflytting og eventuelt økt behov for barnehageplasser i årene fremover.

7.4 Utelekeareal ved en ny barnehage

I henhold til Kunnskapsdepartementets veiledende normer for barnehager anbefales et uteareal på minimum 24 kvadratmeter per barn over 3 år, og om lag 33 kvadratmeter per barn under 3 år. Barnehageloven stiller krav om at uteområdene skal være egnet for variert lek og fysisk utfoldelse, utformet med hensyn til barns behov kroppslig lek, og være trygge og inkluderende for barn med funksjonsnedsettelse.

Ved planlegging av en barnehage med 48 barn under 3 år og 60 barn over 3 år, gir dette følgende behov for utelekeareal:

- For barn under 3 år: $48 \text{ barn} \times 33 \text{ m}^2 = 1584 \text{ m}^2$
- For barn over 3 år: $60 \text{ barn} \times 24 \text{ m}^2 = 1440 \text{ m}^2$

Det samlede anbefalte utearealet vil dermed utgjøre 3024 m².

Med de vedlikeholdsbehovene og utfordringene som er identifisert ved Åsen og Lismarka barnehager, samt at flest barn har bostedsadresse i Brøttum, er det videre valgt å ta utgangspunkt i beregninger av uteareal ved en eventuell ny barnehage i Brøttum. Tilsvarende beregninger vil legges til grunn ved etablering av tilsvarende barnehagebygg i både Åsmarka og Lismarka.

Tomt for dagens Brøttum barnehage har et areal på totalt 4 613 m². Av dette er omtrent 2 100 m² avsatt til utelekeareal. For å sikre tilstrekkelig utelekeareal til en ny barnehage med seks avdelinger, slik det er beskrevet ovenfor, er det nødvendig å utvide dagens tomteareal.

8 Brøttum skole – kapasitet og muligheter

8.1 Innledning

Brøttum barne- og ungdomsskole er en 1–10 skole bygget i 2014. Skolebygget ivaretar en baseorganisering for hvert trinn med tilgang på ulike spesialrom. Skolen har skolebibliotek, fagrom, flerbrukshall, aula og kantine som benyttes i skolehverdagen hvor elever er mobile mellom det nye, og deler av det gamle bygget. Da det nye skolebygget ble godkjent for bruk ble elevtallet satt til 425 elever, med 245 på 1.–7. trinn og 180 på 8.–10. trinn.

8.2 Dagens elevtall og arealbruk

På Brøttum barneskole er det 162 elever høsten 2025. Klassene varierer i størrelse fra 16 til 30 elever.

Tabellen nedenfor viser fordeling av elevene på trinn for skoleåret 2025/2026.

Elevtall skoleåret 2025/2026	
Trinn	Brøttum
1	28
2	22
3	26
4	23
5	16
6	30
7	17
Sum	162

Skolebygget rommer bibliotek, aula, kantine, tekstilrom, tegnerom og trearbeidsrom, musikkrom, naturfaglaboratorium, forelesningsrom, skolekjøkken, flerbrukshall, gymsal med kapasitet til to klasser, fire gymgarderober, i tillegg til at den gamle svømmehallen er tatt i bruk som "innvendig uterom". Alle rommene er i bruk til undervisning og elevaktiviteter. Tradisjonelle pulter og stoler er i noen arealer byttet ut med andre møbler. To alderstrinn deler garderobe og inngang. Alle elevene har eget skap i garderoben.

Skolen er organisert i baser med fleksible romløsninger, som gir muligheter for variert undervisning og tilpasset opplæring. De ulike trinnene har faste baser, men mye av undervisningen foregår på spesialrom og er organisert i ulike grupperinger. Det benyttes blant annet både rammelek på småskolen og «valg-fag» på 5.–10. trinn. Uteskole er en ukentlig læringsarena for 1.–7. trinn.

Lærere og ledelse har jobbet med å innrede rom og organisere skolehverdagen – både praktisk og pedagogisk – i tråd med målene i Kunnskapsløftet og St.meld.nr. 34 (2023–2024): *En mer praktisk skole*. Elever og ansatte samarbeider på tvers av grupper. Dette gir stor grad av tilpasning og rom for variert undervisning, samtidig som det gir effektiv utnyttelse av kompetanse og ressurser. De ansatte ved skolen er opptatt av å bruke rommene slik at de støtter opp under læringsmålene. De sier at fleksibel bruk av rom og uteareal gjør det enkelt å tilpasse undervisningen til ulike aktiviteter og elevbehov.

8.3 Uteområdet

Uteområdet på Brøttum ble oppgradert i 2022 og fremstår som moderne. Det består av grøntområder, asfaltert areal, ballbaner og varierte lekeapparater. Det er 19 lekeapparater fordelt på skolens område som naturlig deles inn i ulike nisjer som tillater adskillelse og ulike aktiviteter.

På Helsedirektoratets nettsider foreligger det en høring om arealnormer, utforming og bruk av kompenserende tiltak på uteområder i skoler. Høringsfristen er 1.11.2025. Høringen gjelder forslag til endring av arealnormer, forslag til veiledning om utforming og bruk av kompenserende tiltak på uteområder i skoler. Dagens anbefaling for arealnorm er 50 m² og anbefales videreført i oppdatert veileder for skoler i rurale strøk, mens en i urbane strøk anbefaler at ny norm blir 30 m². En differensiering mellom urbane og rurale strøk defineres ved at urbane strøk har flere enn 1 000 innbyggere per km², men rurale strøk har færre.

På Brøttum barne- og ungdomsskole er netto tilgjengelig uteareal etter oppgraderingen av uteområdet 23.600 m². Ved å bruke 50 m² som arealnorm for skoler i rurale strøk som norm, gir dette en kapasitet på 472 elever.

8.4 Vurdering av kapasitet ved økt elevtall

Slik framskrivningene fra Telemarksforskning viser vil det største elevtallet ved en eventuell sammenslåing av Lismarka, Åsen og Brøttum skoler være på tidspunktet for sammenslåingen. Skolebygget og uteområdet på Brøttum barne- og ungdomsskole må være stort nok til å gi kapasitet til den samlede elevmassen ved skolene på det tidspunktet elevtallet er størst.

Trinn	Brøttum	Lismarka	Åsen	Sum	Kapasitet rom	Areal rom
1/SFO	26	5	3	35	65	136
2	22	11	6	39	43	92
3	26	4	2	33	35	77
4	23	5	3	31	35	77
5	16	7	10	33	43	93
6	30	5	5	38	43	93
7	17	11	8	35	27	60
Sum	160	48	37	245	291	

Tabellen over viser faktiske elevtall ved de tre skolenes trinn til skoleåret 2025/2026. Det samlede elevtallet vil være 245. Brøttum barne- og ungdomsskole er godkjent til bruk etter bestemmelser i forskrift om miljørettet helsevern med et elevtall på 245 på barnetrinnet. Godkjenningen legger til grunn innendørs arealnorm for skoler som beskrives i veileder til forskrift om Helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger, Helsedirektoratet, 2024. Arealnormen i veilederen gir retningslinjer for tilgjengelig areal i undervisningsrom per elev. Normen er at det bør være 2 m² per elev og 6 m² per lærer i undervisningsrom med grupperom i umiddelbar nærhet.

Arealnormen er veiledende, og kapasitet vurderes også ut fra andre forhold som luftkvalitet og en helhetlig tilgang til undervisningsrom. Slik undervisning organiseres i dag, med aktive og utforskende undervisningsformer, benyttes spesialrom og gruppeinndeling i større grad enn tidligere. Skolebygget på Brøttum inneholder ulike fag- og spesialrom som gjør at klasser kan deles og en er mindre avhengig av store baserom til opphold over lengre tid.

I tabellen oppgis også areal og kapasitet per rom. For 1. trinn er arealet til SFO medregnet, da dette ligger inntil 1. trinn og uten tilpasninger kan benyttes som undervisningsrom.

Selv om kapasiteten totalt sett er større enn behovet, ser en at arealnormen dekkes for 6 av 7 trinn for skoleåret 2025/2026 ved en fordeling av elever i klassetrinn. Baserommene på 1.–7. trinn på Brøttum har ulik størrelse, og det minste rommet på 60 m² kan bli for lite. En tilpasning som gir økt areal i dette rommet, er å rive en vegg mellom baserommet og et grupperom som ligger inntil. Slik øker en arealet på baserommet med 25 m² og en oppnår en kapasitet på 39 elever. Kostnad for ombyggingen stipuleres inntil kr 100.000.

Dersom en opplever stor tilflytting til Brøttum barne- og ungdomsskole, vil en kunne ta i bruk spesialrom som baserom for klasser. Alle spesialrom på skolen kan brukes til undervisning.

Midlertidige romløsninger ved store kull er kun aktuelle tilpasninger ved behov. Slike midlertidige løsninger praktiseres ved behov på andre skoler i kommunen.

Det ble gjennomført tilsyn ved Brøttum barne- og ungdomsskole 5.12.2024. Det ble gjennomført inneklimatemålinger av luftkvalitet, temperatur og luftfuktighet i baserommet til sjuende trinn i perioden 6.–12.12.2024. På tidspunktet for målingene var det normal bruk av rommet for en klasse med 30 elever og to lærere. Hele klassen var ikke til stede i rommet til enhver tid.

Anbefalt faglig norm for CO₂-nivå er under 1000 ppm. Høyeste måling var 850 ppm. Anbefalt faglig norm for temperatur er 20–24 °C om vinteren og 23–26 °C sommeren. Høyeste måling var 25 °C. Anbefalt faglig norm for luftfuktighet er 20–60 prosent RH. Høyeste måling var 21 prosent RH.

Målingene viser at luftkvaliteten er innenfor de faglige normene når en klasse på 32 elever benytter rommet til undervisning. Det er kapasitet til flere elever før en nærmer seg grenseverdien på 1000 ppm for CO₂.

9 Samfunnsmessige konsekvenser

9.1 Innledning

Skoler og barnehager i mindre lokalsamfunn fungerer ofte som sosiale og kulturelle møteplasser, bidrar til lokal identitet og tilhørighet, og har betydning for bosetting og nærmiljøutvikling. Barnehagen har i tillegg en særskilt rolle for de yngste barna og for familier i etableringsfasen, og utgjør et viktig virkemiddel for tidlig innsats, sosial utjevning og foreldres yrkesdeltakelse. Endringer i barnehage- og skolestrukturen vil derfor kunne ha konsekvenser som strekker seg utover det pedagogiske tilbudet alene.

Dette kapittelet belyser samfunnsmessige konsekvenser ved en eventuell nedlegging av skoler og barnehager i Åsmarka og Lismarka. Vurderingene bygger på en helhetlig tilnærming, der både oppvekstmiljø, frivillighet, lokal tilhørighet, folkehelse og utviklingsmuligheter er tatt i betraktning. Folkehelseperspektivet omfatter både fysiske og sosiale forhold som påvirker trivsel og livskvalitet, og vurderer hvordan endringer i barnehage- og skolestrukturen kan påvirke helse, aktivitet og fellesskap i bygdene.

Dialogen med Nordre Ringsaker Bygdeforum har vært en viktig kilde til innsikt i hvordan lokalsamfunnene ser på disse spørsmålene. Flere av innspillene fra bygdeforumet har utløst behov for egne vurderinger og utredninger. Disse er oppsummert i kapittel 13, og innspillene følger i sin helhet som eget vedlegg.

9.2 Barnehagen og skolens rolle i lokalsamfunnet

Barnehagen og skolen er viktige institusjoner i bygdesamfunn, både som oppvekstarenaer og som sosiale og kulturelle møteplasser. De bidrar til fellesskap, lokal tilhørighet og engasjement på tvers av generasjoner.

Barnehagen utgjør en sentral del av hverdagen for mange småbarnsfamilier i bygdene og har stor betydning for både barnas utvikling og foreldrenes mulighet til å delta i arbeidsliv og lokalsamfunn. I tillegg fungerer barnehagen som en sosial møteplass og kan være en inngang til lokalt engasjement og frivillig deltakelse. For nyinnflyttede småbarnsfamilier kan barnehagen være den første møteplassen som skaper tilknytning til bygda og andre foreldre.

Skolen har tradisjonelt hatt en sentral rolle i mange bygdesamfunn, både som utdanningsinstitusjon og som sosial og kulturell møteplass. I mindre lokalsamfunn som Åsmarka og Lismarka fungerer skolen ofte som en felles referanseramme og samlingsarena – ikke bare for barn og foresatte, men for hele bygda.

I dialogen med Nordre Ringsaker Bygdeforum er det løftet frem at skolene representerer mer enn et pedagogisk tilbud. Skolene har fungert som arenaer for arrangementer i regi av lag og foreninger, som møteplasser på tvers av generasjoner, og som inngangsport til lokal frivillighet og engasjement. Tap av skole kan derfor for mange oppleves som tap av en vesentlig del av det felles sosiale livet.

Bygdeutvalgene har særlig pekt på betydningen av skolens uteområder og gymsaler, som benyttes aktivt til idrett, lek, aktivitetssamlinger og sosiale treffpunkt. Når skolen forsvinner som institusjon, oppstår det usikkerhet om slike funksjoner og tilbud kan videreføres, og hvem som eventuelt skal ta ansvar for dem.

Samtidig har bygdeforumet også vist en evne og vilje til å tenke nytt om hvordan fellesskapsfunksjoner kan ivaretas og videreutvikles, også uten skole. Flere av forslagene fra bygdene handler nettopp om å sikre fortsatt aktivitet, tilhørighet og møteplasser, gjennom frivillig innsats og ny bruk av bygningsmassen.

Hvordan kommunen stiller seg til slike initiativer, og hvordan man eventuelt kan støtte en slik omstilling, vil derfor kunne ha stor betydning for de samfunnsmessige konsekvensene av en eventuell endring i barnehage- og skolestrukturen.

9.3 Nærmiljø og tilhørighet for barn og unge

For barn og unge i bygdene har både barnehage og skole en viktig funksjon, ikke bare som lærings- og omsorgsarena, men også som en del av det daglige nærmiljøet. Mange barn har skolen i gang- eller sykkelavstand hjemmefra, og opplever en nærhet til både ansatte, medelever og lokalmiljø. Dette skaper forutsigbarhet og styrker barnas opplevelse av trygghet og tilhørighet i hverdagen.

Ved en eventuell nedlegging av barnehager og skoler vil barn og familier måtte forholde seg til nye omgivelser, nye ansatte og flere ukjente barn. For mange vil dette være en overgang som krever god informasjon, tidlig involvering og trygg tilrettelegging. Økt avstand kan bety økt behov for skyss og færre muligheter til å delta i aktiviteter i nærmiljøet etter barnehage- og skoletid.

Samtidig kan overgang til en større skole også gi enkelte fordeler, som større klassemiljø, flere sosiale relasjoner og bredere faglig og sosialt tilbud. Dette kan oppleves positivt og utviklende, spesielt dersom overgangen skjer på en trygg og inkluderende måte.

I dialogen med bygdeforumet har det kommet tydelig frem at foresatte er opptatt av hvordan barns tilhørighet og trygghet kan ivaretas gjennom en eventuell overgang. Det pekes særlig på behovet for god informasjon, tidlig involvering og muligheter for barna til å bli kjent med den nye barnehagen eller skolen før overflytting.

Et viktig spørsmål for lokalsamfunnene er også hvordan det sosiale fellesskapet mellom barn og foreldre i bygda kan videreføres, dersom barn går på ulike skoler eller tilhørigheten til den lokale møteplassen svekkes. Flere foreslår tiltak for å styrke fritidsaktiviteter og møteplasser i nærmiljøet som avbøtende grep.

For at endringer i barnehage- og skolestrukturen ikke skal gå ut over barnas trygghet og sosiale tilhørighet, vil det være avgjørende med god planlegging, tett oppfølging og et aktivt samarbeid mellom barnehage, skole, SFO og fritidstilbud.

9.4 Bosetting og attraktivitet

Skole og barnehage er viktige faktorer for bostedsattraktivitet i mindre lokalsamfunn. I bygder som Åsmarka og Lismarka blir nærhet til disse tilbudene ofte tillagt stor betydning, både for familier som vurderer å flytte til området, og for dem som allerede bor der.

Ved en eventuell nedlegging av barnehager og skoler i Åsmarka og Lismarka vil reiseavstanden til nærmeste barnehage og barneskole øke for mange familier. For barnehageforeldre kan dette innebære noe lengre kjørevei og transporttid i hverdagen, særlig ved levering og henting i forbindelse med arbeid. For enkelte barn kan det også bety lengre oppholdstid i barnehagen.

Avstanden mellom de aktuelle barnehagene er som følger:

- Åsen barnehage til Lismarka barnehage: ca. 10 minutter (9,4 km)
- Lismarka barnehage til Brøttum barnehage: ca. 9 minutter (7,7 km)
- Brøttum barnehage til Åsen barnehage: ca. 17 minutter (19 km)

Selv om endringen innebærer mer transport enn dagens løsning, vurderes den samlede belastningen å ligge innenfor akseptable rammer. 15–20 minutters reisevei én vei anses som normalt i mange kommuner. God kvalitet i det pedagogiske tilbudet og trygg overgang til ny barnehage vil være avgjørende for å kompensere for den økte reiseavstanden.

Samtidig må attraktivitet som bosted vurderes i et helhetlig perspektiv. For noen familier kan det oppleves som positivt at barna får gå i en større barnehage eller skole med stabile fagmiljøer, moderne lokaler og et bredere sosialt og faglig tilbud. Samlet sett spiller både kvalitet og avstand inn i familienes vurdering av hvor de vil bosette seg.

Bosettingsmønstre påvirkes også av andre forhold enn barnehage- og skolestruktur alene, som tilgang på arbeid, samferdsel, fritidsaktiviteter og sosialt miljø. En god barnehage eller skole alene er ikke nødvendigvis avgjørende, men inngår i en større helhet. Kommunens rolle i å tilrettelegge for et aktivt nærmiljø og sikre fremtidsrettede tjenester vil være viktig, uavhengig av barnehage- og skolestrukturen.

Gjennom dialogen med bygdeforumet er det spilt inn forslag til tiltak som kan bidra til å opprettholde og styrke bygdenes attraktivitet, også dersom skolene og barnehagene skulle legges ned.

10 Resultater fra medvirkning

10.1 Innledning

I kapittel 2.3 Medvirkningsprosess, beskrives kort hvordan medvirkning har vært en sentral del av utredningsprosessen, både for å ivareta barns beste, brukermedvirkning i tråd med lovverk og nasjonale retningslinjer, og for å innhente lokale perspektiver og synspunktene til berørte parter. I dette kapitlet beskrives mer detaljert resultatene fra medvirkningsprosessene, med særlig vekt på vurderingen av barnets beste.

Som berørte parter i denne saken, er elevrådene, foreldrearbeidsutvalgene og tillitsvalgte for ansatte ved skolene invitert til møter med skoleadministrasjonen. I barnehagene har samarbeidsutvalget og personalet hatt møter med barnehageadministrasjonen. På møtene ble arbeidet med utredningen kort presentert og de berørte aktører invitert til å uttale seg om hva de anså som riktig og viktig i den videre behandlingen. Her presenteres kort de ulike aktørenes uttalelser.

De fire bygdene i nordre Ringsaker har organisert seg i et felles bygdeforum med tre representanter fra hver bygd. Det er gjennomført fem møter mellom bygdeforumet og kommunen som en del av utredningsarbeidet. I tillegg har bygdeforumet arrangert egne åpne møter i bygdene. Kommunen har deltatt på ett av de åpne møtene. Bygdeforumet har oppsummert sine innspill skriftlig, og disse følger som vedlegg til utredningen. Det redegjøres nærmere for bygdeforumets innspill i kapittel 13, som omhandler avbøtende tiltak.

10.2 Resultater medvirkningsprosesser skole

Det er gjennomført møter med elevrådene og foreldrearbeidsutvalgene (FAU) ved Lismarka, Åsen og Brøttum skole. I tillegg er det gjennomført møter med alle ansatte ved Åsen og Lismarka, samt tillitsvalgte, verneombud og ledelse ved Brøttum skole. Møtene ble ledet av representant fra skoleadministrasjonen, og hadde følgende dagsorden:

1. Hvorfor involvere elever, foreldre og ansatte?
2. Hva er bestemt – hva er ikke bestemt.
3. Hva er viktig for dere i denne saken? (Muligheter og utfordringer)

Skoleadministrasjonen utarbeidet et notat fra møtene der deltakernes synspunkter beskrives. Notatet ble sendt til møtedeltakerne for gjennomlesing med mulighet for endringer.

I møtene kom ulike synspunkter og meninger til uttrykk, og det var tydeligere skiller mellom ulike skoler enn ulike aktører. Ved *Lismarka skole* var både elever, foreldre og lærere opptatt av at de har en skole der aldersblandet pedagogikk sikrer svært god tilpasning på tvers av trinn, tette og nære relasjoner og gode muligheter for oppfølging av enkeltelever. Trygg skolevei og et unikt og stort uteområde ble fremhevet som en styrke ved skolen, i tillegg til at skolens elevbedrifter og ulike arrangementer i løpet av året bidrar med ulike tilbud i bygdesamfunnet.

Noen av de samme argumentene kom frem i møte med elever, ansatte og foreldre ved *Åsen skole*, men her var både ansatte og foresatte opptatt av at de nå var for få, både elever og ansatte, og at dette opplevdes som sårbart. Uforutsigbarheten knyttet til stadige forslag om nedleggelse opplevde de som belastende. Både ansatte og FAU sa at de forstår at skolen står i fare for å bli nedlagt. FAUs hovedbekymring var knyttet til om det er plass til alle på Brøttum skole. Både elever, foreldre og ansatte ved Åsen ønsket at det opprettholdes en skole i Nordre Ringsaker i tillegg til Brøttum. Elevene var ellers opptatt av at det er få mennesker i Åsmarka, og at de ikke møtte så mange i fritiden. Samtidig var de bekymret over at det kan være krevende å komme fra en liten gruppe, til en større etablert vennegruppe.

Ved *Brøttum skole* har FAU vært aktive i arbeidet som var organisert gjennom bygdeforumet. De viste til bygdeforumets uttalelse og ønsket ikke eget møte med skoleadministrasjonen. FAU-leder sa i en telefonsamtale at de var særlig opptatt av uteområdene og trafikkisikkerheten ved en eventuell utvidelse av elevtallet ved Brøttum. Elevrådet bestod av elever som i hovedsak har vært elever på de små barneskolene i Nordre Ringsaker. De mente at miljøet ved de små skolene var for lite, at det var bedre å ha flere mennesker rundt seg. De ga også uttrykk for at byggene på de små skolene var utdaterte, og at det faglige tilbudet var begrenset av rom og personalressurser. De som kjørte buss, mente at det ikke var noe problem, men at de savnet et busstilbud på ettermiddag/kveld også. Noen få av elevrådsrepresentantene var usikre på om det var nok plass til alle på Brøttum og stilte spørsmål ved om ikke en av småskolene derfor burde opprettholdes. Resten av elevrådet så ikke noen fordeler ved, eller behov for, å opprettholde de små skolene.

De ansatte på Brøttum sa de var kjent med, og opplever, at de har rom og kapasitet til flere elever, men at uteområdet for barneskolen og logistikken rundt trafikkavvikling bør sees på ved en eventuell utvidelse av elevtall. De var også opptatt av at skolen tilføres økonomiske midler til nødvendige tilpasninger/innkjøp/personell, ved økt elevtall.

10.3 Resultater medvirkningsprosesser barnehage

Barnehageadministrasjonen har møtt personalet ved Brøttum, Lismarka og Åsen barnehager, og har i tillegg hatt et eget møte med samarbeidsutvalget ved enheten. I møtet med samarbeidsutvalget deltok foreldrerepresentanter fra alle barnehagene. Møtene ble ledet av representanten fra barnehageadministrasjonen, og hadde følgende agenda:

1. Hvorfor involvering?
2. Hva er bestemt, hva er ikke bestemt? (medvirkningsrommet)
3. Hva er viktig for dere i denne saken, hvilke muligheter og utfordringer ser dere?

I møtet med de ansatte kom det frem ulike synspunkter om barnehagestruktur. De ansatte representerte alle de tre barnehagene. De fortalte at de forstår at Åsen barnehage står i fare for å legges ned. Flere fremhevet fordelene med dagens organisering og beskrev et godt samarbeid på tvers av barnehagene. Den nåværende strukturen med tre barnehager gir mindre forhold, noe som ble opplevd som trygt og kvalitetsfremmende for barna. Ansatte fortalte om et nært samarbeid med foreldrene og god dialog i hverdagen. Fagutvikling foregår på kveldstid for å unngå sårbarhet i barnehagens daglige drift.

Det ble også trukket frem at de tre barnehagene har ulike særpreg, noe de opplevde som berikende. Samtidig ble det uttrykt bekymring for at større barnehager kan bli uoversiktlige og mindre trygge for både barn og voksne. Enkelte beskrev dagens organisering som sårbar, særlig med tanke på bemanning og fleksibilitet. Det ble nevnt at mye tid gikk med til forflytning mellom bygg, og at pedagogiske ledere oftere var fraværende fra avdelingene.

Flere så muligheter med større barnehager, blant annet enklere organisering og felles møtepunkter, kompetanse og bemanning.

De ansatte fortalte at de i utgangspunktet ønsket å bevare to barnehager. Samtidig understreket de behovet for et nytt bygg. Brøttum og Lismarka barnehager har betydelige oppgraderingsbehov for å møte dagens og fremtidens krav. Flere ansatte uttrykte bekymring for hvordan økonomiske prioriteringer skal fordeles mellom to barnehager, og mente at dette kunne være en lite hensiktsmessig løsning. Enkelte argumenterte for at én ny barnehage ville være bedre enn drift i to "halvgode bygg", og understreket at barna i nordre Ringsaker fortjente moderne og gode barnehagefasiliteter. Det ble også nevnt at én ny stor barnehage kunne bidra til å samle byggene.

Avslutningsvis uttrykte de ansatte frustrasjon over at struktursaken har tatt lang tid, og understreket behovet av en rask beslutning. Dette var viktig for trygghet og mulighet til å planlegge fremover. Den lange prosessen har vært belastende for både barn, foreldre og ansatte. Det ble også fremhevet behovet for tydelig og direkte informasjon når beslutningen fattes. Ansatte opplevde at det snakkes mye om saken, og at det ble forventet at de hadde svar. Barn hadde også uttrykt bekymring og stilt spørsmål om hvor de skulle gå dersom deres nærscole ble lagt ned. En ansatt påpekte at lang saksbehandlingstid ikke var til barnas beste.

Alle tre barnehagene var representert i møtet med samarbeidsutvalget. Representantene fortalte at de hadde vært engasjert i nordre Ringsaker bygdeforum og i prosessen knyttet til barnehage- og

skolestruktur. Foreldre uttrykte et ønske om å opprettholde barnehagetilbud i hver bygd, men erkjente samtidig at Åsen barnehage står i fare for nedleggelse. Her ble det uttrykt et ønske om å knytte til seg en privat aktør som kan videreføre barnehagedriften i bygda.

Foreldrerepresentantene fortalte at dagens ordning med tre barnehager gir kort reisevei, god oversikt og nærhet mellom foreldre, ansatte og barn. Barnehagene fungerer som viktige møteplasser i lokalsamfunnene.

Foreldrerepresentantene fra Åsen og Lismarka påpekte at en reduksjon i antall barnehager vil ha konsekvenser for logistikken i hverdagen, og føre til lengre dager for barna. Det ble etterlyst at kjørelengde mellom barnehagene vurderes som en del av strukturprosessen.

Representanter fra Brøttum og Lismarka understreket behovet for nye barnehagebygg. De beskrev to barnehager med betydelige oppgraderingsbehov, og stilte spørsmål ved hvordan dette eventuelt skal prioriteres. Det ble uttrykt usikkerhet om det finnes økonomiske rammer for å oppgradere begge barnehagene slik at de tilfredsstillende gjeldende kvalitetskrav. Foreldrene mente det fortsatt vil være behov for to barnehager, blant annet på grunn av store geografiske avstander.

På spørsmål om alternative løsninger til dagens struktur, uttrykte representanten fra Åsen ønske om en privat aktør i bygda. Selv om det var et klart ønske om å opprettholde barnehagedrift både i Lismarka og Brøttum, ble det også sett muligheter i å etablere en ny, større barnehage. Dersom dette blir utfallet av strukturprosessen, ble det understreket at det er viktig med likeverdighet i etableringen. Det ble fremhevet at alle bør starte på nytt sammen, uten at noen defineres som "opprinnelig eier" eller må inn i andres barnehage. Det ble foreslått at en ny barnehage får et nøytralt navn, for eksempel Nordre Ringsaker barnehage. Foreldrene ønsket å bli involvert i navnevalg, plassering og planlegging av overgangs- og oppstartsritualer.

Foreldrene uttrykte et sterkt behov for trygghet for både barn og foresatte gjennom hele prosessen. Det understreket viktigheten av gode planer for overganger, og at barna involveres på en måte som er tilpasset deres perspektiv og behov. Trygghet ble særlig trukket frem i forbindelse med Åsen barnehage. Det ble stilt spørsmål ved om det er forsvarlig å opprettholde barnehagedrift dersom skolen legges ned allerede fra 2026, og hvordan barnehageeier og foreldre kan samarbeide for å finne løsninger til barnas beste – med minst mulig brudd, til et nytt tilbud er klart.

Avslutningsvis oppsummerte foreldrene møtet slik:

"Vi ønsker en rask avgjørelse, unngå å splitte barna fra de ulike barnehagene, og sørg for en tett dialog med foreldrene".

11 Vurderinger av barnets beste

11.1 Innledning

Barnekonvensjonen slår fast at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle beslutninger som berører barn. For å vurdere dette, må barnets stemme komme tydelig frem. Barnets syn kan uttrykkes direkte, ved at barnet selv formidler egne meninger, eller indirekte gjennom foreldre og fagpersoner som kjenner barnet godt. Valg av metode må tilpasses barnets alder og modenhet. I dette kapitlet beskrives hvorfor og hvordan det er gjort barnets beste vurdering i denne utredningen. De konkrete vurderingene beskrives i egne avsnitt i vurderingene av de tre ulike alternativene for fremtidig barnehage- og skolestruktur i nordre Ringsaker, kapittel 12.

Med den nye opplæringsloven (2023) og barnehageloven (2023) er prinsippet om det beste for barnet og eleven løftet inn som et generelt styringsprinsipp for all offentlig virksomhet i opplæringssektoren. Dette samsvarer med utviklingen i barneretten, hvor FNs barnekonvensjon og særlig artikkel 3 og 12, der barns rett til å bli hørt vektlegges, og deres beste skal være et grunnleggende hensyn. Barnets beste er også tatt inn i Grunnloven (§104), som er overordnet alle andre lover. Dette betyr at barnets beste gjelder på alle områder, og innebærer at alle som tar beslutninger på vegne av samfunnet har plikt til å vurdere hva som er til barnets beste.

Utdanningsdirektoratets veileder [Veiledning til bruk av barnekonvensjonen i saksbehandlingen](#) understreker at all saksbehandling som vedrører barn skal være effektiv, barnevennlig og lett tilgjengelig. Dette betyr at saksbehandling ikke må ta for lang tid, at barn får mulighet til å forstå hva som foregår, og at barn og unge får sine rettigheter ivaretatt. I praksis betyr dette at kommunen som ansvarlige for barnehager og grunnskole, har en rettslig forpliktelse til så raskt som mulig, å identifisere, vurdere og dokumentere hvordan et tiltak, som for eksempel endringer i barnehage og skolestruktur, påvirker barna.

Basert på norsk lovverk, eksisterende veiledere og lovlighetskontroller, utga Nordlandsforskning våren 2025 en [veileder](#) for vurderinger av barnets beste ved skolestrukturendringer. Veilederen presenterer fem steg for barnerettighetsvurderinger i saker som dreier seg om strukturelle endringer:

1. Identifisere hvilke barnegrupper som berøres av vedtaket og hvilke rettigheter som berøres.
2. Innhente kunnskap om hvordan ulike grupper påvirkes, inkludert forskningsdata og erfaringsbasert kunnskap.
3. Medvirkning fra elever gjennom elevråd, ungdomsråd, høringer, spørreundersøkelser eller andre metoder for elevmedvirkning.
4. Vurdere konsekvenser for barn og balansere ulike hensyn.
5. Dokumentere og begrunne vektingen av barnets beste/det beste for barnet opp mot andre relevante hensyn.

11.2 Berørte barnegrupper og hvilke rettigheter som berøres

I en vurdering av skole- og barnehagestrukturen i nordre Ringsaker, anses barn og unge i Nordre Ringsaker som berørte. Som vist over i pkt. 3.1 og 3.2 så er barnegruppenes stemme innhentet gjennom eksisterende representative medvirkningsarenaer. I tillegg vurderes barnets beste med bakgrunn i forskning og erfaringsbasert kunnskap.

Rettigheter som berøres beskrives blant annet i opplæringsloven og omhandler rett til tilpasset opplæring, fysisk og pedagogisk tilrettelegging, individuelt tilrettelagt opplæring, skoleskys, særskilt språkopplæring, medvirkning og et trygt psykososialt skolemiljø. I barnehagelovens § 3 knyttes barnets beste-vurderinger til mange av de samme punktene, og vektlegger at i alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehage, skal det som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn. I barnehagens sektormål beskrives det at alle barn skal ha god tilgang til relevant tilbud av høy kvalitet. Likeverdige barnehagetilbud og utjevning av sosiale forskjeller er derfor en del av barnets beste vurdering.

Endringer i barnehage- og skolestruktur kan påvirke barns trygghet, tilhørighet og tilgang til tilpassede tilbud. Barn med særskilte behov, minoritetsspråklige og sårbare grupper må vurderes konkret, særlig med tanke på ressurser, læringsmiljø og skysordninger.

11.3 Hvordan påvirkes barna av strukturendringer?

En eventuell endring av barnehage- og skolestruktur vil påvirke barna i barnehager og skoler på flere måter. Med utgangspunkt i både forskning og erfaringsbasert kunnskap vurderes det som viktig å vurdere påvirkningen på barnas læringsmiljø, trivsel og sosial utvikling, fysisk miljø, skyss, tilgjengelighet og inkludering, samt langsiktig utvikling.

Læringsmiljø: En vurdering av hvordan endringer i barnehage- og skolestrukturen kan påvirke kvaliteten på undervisningen og læringsmiljøer. For eksempel, vil en sammenslåing av barnehager og skoler føre til større klasser/avdelinger og mindre individuell oppfølging, eller vil det gi bedre ressurser, fleksibilitet og flere spesialiserte lærere?

Trivsel og sosial utvikling: Hvordan vil endringer påvirke barnas sosiale nettverk og trivsel? For eksempel, vil en lengre skolevei føre til mindre tid til lek og fritidsaktiviteter, eller vil det gi muligheter for nye vennskap og sosiale ferdigheter? Det samme gjelder barnehage; vil større enheter gi mindre oversikt og trygghet, eller vil det gi mulighet for vennskap og større spillerom i relasjoner mellom barn og voksne.

Fysisk miljø: Vurdering av de fysiske forholdene på barnehagen og skolen, som bygningens tilstand, uteområder og tilgjengelighet. For eksempel, vil en ny skolebygning eller barnehage gi et tryggere og mer stimulerende miljø, eller vil det være utfordringer knyttet til tilpasning og overgang?

Skyss: Hvordan vil en eventuell endring i skolestruktur påvirke barnas reisetid, det samlede transportbehovet og behovet for trygge og gjennomførbare skyssordninger?

Tilgjengelighet og inkludering: Hvordan vil endringer påvirke barn med spesielle behov? For eksempel, vil en ny skolestruktur gi bedre tilrettelegging og støtte for barn med funksjonsnedsettelse, eller vil det føre til at noen barn får mindre oppfølging?

Langsiktig utvikling: Vurdering av hvordan endringer i skolestrukturen vil påvirke barnas fremtidige utdanningsmuligheter og livskvalitet. For eksempel, vil en mer sentralisert skolestruktur gi bedre forberedelse til videregående opplæring og høyere utdanning?

11.4 Vurdere og vekte barnets beste - balansere ulike hensyn

I saker om barnehage og skolestrukturendringer vil hensyn til økonomiske begrensninger, demografi, geografi, samfunnsmessige prioriteringer, kompetansebehov og kvalitet i pedagogiske tilbud være eksempler på vesentlige momenter som det er relevant å balansere hensynet til barnets beste opp mot. I en vurdering av barnets beste bør det i så fall synliggjøres hvilke rettigheter og interesser som er berørt, og hva som veier tyngst i vurderingen. I denne utredningen gjøres det analyser som sammenligner tre alternativer systematisk og tydeliggjør hvordan ulike hensyn er vurdert og vektet. Analysene er ment å synliggjøre hvordan ulike alternative strukturløsninger får ulike konsekvenser med hensyn til organisering og ressursbruk, pedagogikk og kompetanse, økonomi og investeringsbehov, skolevei og geografisk nærhet, samfunnsmessige konsekvenser og barnets beste.

12 Alternativer og vurdering

12.1 Innledning

Dette kapitlet presenterer og vurderer ulike alternativer for framtidig barnehage- og skolestruktur i nordre Ringsaker. Vurderingene bygger på de samlede funnene fra foregående kapitler, inkludert

demografiske utviklingstrekk, bygningsmessig tilstand, pedagogiske forhold, samfunnsmessige konsekvenser og videre forslag til avbøtende tiltak.

Formålet med kapittelet er ikke å konkludere, men å synliggjøre hvilke alternativer som foreligger, hvilke forutsetninger de bygger på, og hvilke konsekvenser de vil kunne ha. Dette skal bidra til å danne et opplyst grunnlag for videre politiske vurderinger og beslutninger.

De alternativene som vurderes er:

- Videreføring av dagens struktur (ingen nedleggelse)
- Nedlegging av barnehager og skoler i Åsmarka og Lismarka
- Nedlegging av barnehager og skole i en av bygdene

Gjennom vurdering av disse alternativene utredes også kombinasjoner av dem, slik at kommunestyret får et beslutningsgrunnlag uavhengig av hvilken sammensetning av tiltak som til slutt velges.

Hvert alternativ vurderes ut fra relevante dimensjoner som:

- Organisering og ressursbruk
- Økonomi og investeringsbehov
- Tilgjengelighet og skyss
- Pedagogikk og kompetanse
- Samfunnsmessige konsekvenser
- Barnets beste vurdering

12.2 Alternativ 0: Videreføre dagens struktur

12.2.1 Innledning

I dette alternativet videreføres dagens struktur med tre kommunale barnehager og tre skoler i nordre Ringsaker: Åsen skole, Lismarka skole og Brøttum barne- og ungdomsskole. Likeledes beholdes dagens barnehagestruktur med Åsen, Lismarka og Brøttum barnehager.

Det gjøres ingen endringer i skolestruktur eller barnehagetilbud, og eksisterende bygningsmasse og organisering beholdes.

12.2.2 Organisering og ressursbruk

Dagens struktur er basert på drift av to resultatenheter, Lismarka og Åsen skole og Brøttum barne- og ungdomsskole med separate bygg med tilhørende administrasjon, bygningsdrift og støttefunksjoner. Organisatorisk krever dette alternativet flere ledere og støttefunksjoner, og gir begrenset fleksibilitet ved endringer i barne- og elevtall og behov. Særlig ved de små enhetene vil det være krevende å etablere og opprettholde «laget rundt barna», det vil si tverrsektoriell støtte i form av helsesykepleier, barnevern, PPT, NAV med flere.

En utfordring ved dagens struktur er at antallet barn per voksen varierer mellom enhetene i kommunen, og ressursene fordeles dermed ikke likeverdig. Tall fra vedtatt budsjett for 2025 viser at Åsen og Lismarka har 0,20 årsverk per elev, mens Brøttum barneskole har 0,14 årsverk per elev. Tilsvarende tall for Fagerlund skole er 0,15 årsverk per elev.

Tilsvarende utfordringer gjelder også barnehagedriften. [Pedagognormen](#) krever minst én pedagogisk leder per sju barn under tre år og én per 14 barn over tre år. Normen skal oppfylles for barnehagen som helhet, og stiller ikke krav til gruppestørrelse eller gruppetilhørighet for barn. Tar barnehagen inn ett barn utover disse grensene, utløses krav om én ny fulltidsstilling som pedagogisk leder. Tall fra

BASILs årsmelding for barnehager per 15. desember 2024, viser en pedagogtetthet for Åsen barnehage på 8,5 barn per pedagog, 11,8 barn per pedagog for Lismarka barnehage, og 13,8 barn per pedagog i Brøttum barnehage. I en større barnehage med flere barn og ansatte er det mulig å organisere personalet på en måte som gjør at kravene i pedagognormen oppfylles og ressursene brukes godt.

De kommunale barnehagene i Nordre Ringsaker driftes i dag som en samlet enhet med en administrativ ressurs tilsvarende 3,3 årsverk. Ved å samordne driften og etablere en større barnehage, kan ressursene utnyttes mer effektivt. Til sammenligning krever ett barnehagebygg med samme antall barn omtrent to årsverk til ledelse. Dette innebærer at en kan etablere en større barnehage med flere barnehageplasser uten å øke lederressursen. En slik strukturendring gir rom for kapasitetsøkning innenfor eksisterende ressursrammer, samtidig som deler av ressursen kan omdisponeres til tettere arbeid med barna. Dette vil styrke det pedagogiske tilbudet.

12.2.3 Økonomi og investeringsbehov

Vedtatt budsjett for 2025 viser at Åsen og Lismarka skoler har en gjennomsnittlig netto driftsutgift per elev på om lag kr 169.000 per år. Tilsvarende tall for Brøttum barneskole er om lag kr 110.000. Ved synkende barnetall vil forskjellene øke i årene fremover. I tillegg viser oversikt over drifts- og vedlikeholdsutgifter for skolene og barnehagene i Lismarka og Åsen en gjennomsnittlig årlig utgift på 3,4 mill. kroner i perioden 2020–2024, fordelt med ca. 1,4 mill. kroner for Åsen og ca. 2,0 mill. kroner for Lismarka.

Investeringsbehovene i byggene er betydelige. For Åsen er det anslått oppgraderingskostnader på opptil 29 mill. kroner over en 15-årsperiode, hvorav om lag 17 mill. kroner bør påløpe de første fem årene. For Lismarka er det beregnet vedlikeholdsbehov på ca. 5 mill. kroner, i tillegg til at barnehagepaviljongen må erstattes (ca. 16 mill. kroner).

Skyskostnadene forblir uendret ved videreføring av dagens struktur. Det innebærer at kommunen ikke oppnår noen gevinst på dette området, men samtidig ikke påføres økte utgifter.

Videreføring av dagens struktur innebærer dermed fortsatt drift av små enheter med høye driftskostnader og betydelige investeringsutgifter. Dette vil i tillegg kreve økt ressursbruk til administrasjon, drift og personell sammenlignet med en mer konsentrert struktur. Det må også påregnes løpende utgifter til vedlikehold for å sikre forsvarlig drift.

Samlet vurderes det å bevare dagens struktur som utfordrende, særlig fordi lavt og synkende elevtall kombinert med store investeringsbehov gjør modellen økonomisk lite bærekraftig på lengre sikt.

12.2.4 Tilgjengelighet og skyss

Ved å videreføre dagens struktur opprettholdes kort avstand mellom hjem og skole for elever i Åsmarka og Lismarka. Mange barn har i dag mulighet til å gå eller sykle til skolen, noe som gir både praktiske, sosiale og helsemessige fordeler. En videreføring av dagens struktur innebærer at denne nærheten bevares, og det er ikke behov for økt bruk av skoleskyss eller lengre reisevei for elevene. Dette vurderes som positivt, både for familienes hverdag og for barns mulighet til å delta i fritidsaktiviteter i nærmiljøet.

Nærhet til skole er også et viktig element i opplevelsen av tilhørighet og trygghet, spesielt for de yngste barna. Det samme gjelder barnehagene: En videreføring av dagens struktur sikrer kort reisevei og nærhet til lokalmiljøet.

12.2.5 Pedagogikk og kompetanse

Fremtidens arbeidstakere må være forberedt på et arbeids- og samfunnsliv i rask endring, der det stilles store krav til kommunikasjon og samarbeid. Sosiale og emosjonelle ferdigheter blir stadig viktigere. Samfunnet preges av mangfold, og barn og unge har ulike behov og ulik bakgrunn. Det vil være ulike styrker og utfordringer ved de ulike enhetene i nordre Ringsaker, med hensyn til barnas læringsmiljø. Noen vil være i barnegrupper med stort mangfold, noen vil være i barnegrupper med lite mangfold. Bygningene de oppholder seg i, vil være av ulik kvalitet, og tilgangen til spesialrom og utstyr vil variere. I noen enheter vil det være mange voksne å forholde seg til, mens det i andre vil være få.

Små barnehager og skoler som Åsen og Lismarka gir gode muligheter for nærhet mellom voksne og barn, og tett individuell oppfølging. Samtidig kan små elevgrupper være sårbare for faglige og sosiale utfordringer. Faglig bredde og tverrfaglig samarbeid kan være utfordrende i små enheter, selv om aldersblandede grupper kan kompensere noe. Personalet ved Åsen skole peker på at fravær og permisjoner oppleves sårbart i små enheter. Dersom staben teller fire lærere, utgjør ett sykefravær 25 prosent av arbeidsstyrken. Det pedagogiske tilbudet kan i større grad bli personavhengig og mindre robust over tid.

Kompetanseutvikling i skoler og barnehager skjer i økende grad lokalt, gjennom kollektive prosesser tett knyttet til praksis. Tiltakene skal utvikles i partnerskap mellom barnehage/skoler, barnehage- og skoleeier, og universiteter og høyskoler. Den enkelte barnehage og skole må identifisere egne behov og legge til rette for profesjonsutvikling i egen organisasjon. Størrelsen på enhetene har betydning for kapasiteten til å jobbe systematisk med dette. Små enheter er mer sårbare og personavhengige.

For barnehagene er det i tillegg utfordrende å koordinere felles kompetanseutvikling og sikre at alle ansatte deltar i tiltakene. Det er krevende å organisere kompetansetiltak på tvers av flere barnehager slik at en sikrer en felles pedagogisk praksis.

12.2.6 Samfunnsmessige konsekvenser

Videreføring av dagens struktur vil for mange i Åsmarka og Lismarka oppleves trygt og positivt. Barnehager og skoler fungerer som sosiale møteplasser og bidrar til lokal identitet. Et opprettholdt tilbud kan virke positivt for bosetting og opplevd attraktivitet. Samtidig må det tas høyde for at et lavt barne- og elevtall over tid også kan føre til redusert aktivitet og engasjement. De siste årene har det allerede vært et økt samarbeid mellom fritidsaktører i Åsen og Lismarka, særlig innen idrett.

Barnehager og skoler har en viktig utjevnefunksjon, særlig med tanke på økende forskjeller mellom barn og familier. For å ivareta denne rollen er det avgjørende at alle enheter, uavhengig av beliggenhet, har lik tilgang til fysiske og materielle ressurser, økonomiske rammer, tilstrekkelig bemanning og spesialisert kompetanse.

12.2.7 Barnets beste

For barna i nordre Ringsaker vil en opprettholdelse av dagens skole- og barnehagestruktur ikke føre til noen endringer på kort sikt. I vurderingen av barnets beste vurderes konsekvensene for læringsmiljø, sosial trivsel, tilgjengelighet og inkludering, fysisk miljø og transport/skyss, langsiktig utvikling.

Læringsmiljø

Høsten 2025 begynner det 3 elever i 1. klasse ved Åsen skole, 5 elever ved Lismarka skole og 28 elever ved Brøttum skole. Små elevgrupper kan gi gode muligheter for individuell tilpasning og tett oppfølging, mens større elevgrupper vil gi bedre tilgang på jevnaldrende, flere voksne å forholde seg til, og et sterkere tverrfagliglag rundt barnet. Selv om elevene ved Åsen og Lismarka inngår i

aldersblandede grupper, er små grupper per trinn sårbart for enkeltindivider, særlig elever som kan være den eneste med sitt språk, kjønn, sin diagnose eller sine utfordringer.

Ved barnehageoppstart i 2025 har Åsen barnehage 5 barn under 3 år og 7 barn over 3 år, Lismarka barnehage har 15 barn under og 18 barn over 3 år, mens Brøttum barnehage har 16 barn under og 25 barn over 3 år. I barnehagene gir små grupper trygghet, nærhet mellom voksne og barn og god individuell oppfølging. Samtidig kan små miljøer gi begrensede muligheter for lek med jevnaldrende eller barn med like interesser. I større barnehager er det lettere å finne lekekamerater, og personalet har et bredere fagmiljø å støtte seg på. Dagens barnehagestruktur fremstår også som sårbar når det gjelder å ivareta barn med behov for tilrettelagte tilbud, barn med behov for spesialpedagogisk hjelp, flerspråklighet og støtte til familier med sammensatte utfordringer.

Trivsel og sosial utvikling

På mindre skoler kjenner alle elever hverandre og kan ta godt vare på hverandre på tvers av aldersgrupper. Ved større skoler er mangfoldet i elevgruppa større, og barn kan lettere finne venner med like interesser og egenskaper. Elevrådsrepresentantene ved Brøttum var særlig opptatt av at det er positivt å ha flere folk rundt seg.

Små barnehager gir oversiktlige og nære miljøer. Barn kan raskere skaffe seg oversikt når forholdene er små. Større barnehager gir større variasjon og flere muligheter for barna til å utvikle vennskap og sosiale fellesskap i møte med ulike barn og ansatte.

Tilgjengelighet og inkludering

På mindre skoler har personalet nær kjennskap til den enkelte elev og kan følge dem tett opp. Når dette fungerer godt, kan det i noen tilfeller kompensere behovet for spesialpedagogiske tiltak. Samtidig kan små enheter ha begrensede muligheter til å bygge opp spesialisert kompetanse. I større skoler vil det jevnlig være flere elever med ulike utfordringer, og rammene gjør det mulig å tilsette egne spesialpedagoger og etablere et bredere lag rundt eleven. Dette gir mer robuste løsninger over tid.

I små barnehager får barna tett kontakt med de ansatte. Behov kan fanges opp raskt, men det er avhengig av at rett kompetanse er tilgjengelig for barna. Små enheter kan ha begrenset tilgang til spesialpedagogisk kompetanse og støttepersonell. I større barnehager gir antallet barn og ansatte bedre mulighet til å samle ressurser, koordinere ansattes kunnskap og sikre tilpasset støtte for barn med særskilte behov.

Fysisk miljø

Å opprettholde dagens struktur innebærer at barna i nordre Ringsaker oppholder seg i bygg av svært ulik kvalitet, de har ulik tilgang på frisk luft, spesialrom og relevant utstyr til læringsarbeidet.

De kommunale barnehagene i Åsen og Lismarka har ulik standard, og paviljongen i Lismarka er midlertidig og må erstattes. Dette gir ulik tilgang på gode lokaler og uteområder. Store forskjeller i fysisk miljø bidrar til at det er utfordrende å realisere de nasjonale sektormålene med tanke på at alle barn skal ha et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet.

Skyss

En videreføring av dagens struktur vil ikke føre til noen endringer i elevenes skolevei/skyssordning. En videreføring av dagens struktur opprettholder kort reisevei for foresatte som leverer barna i SFO og barnehage.

Langsiktig utvikling

Framskrivninger viser nedgang i barne- og elevtall i nordre Ringsaker. Små enheter vil derfor bli enda mindre framover. Diskusjoner om nedleggelse oppleves belastende for ansatte og foresatte, noe som kan gjøre barn mer sårbare og usikre rundt tilbudet sitt. Ansatte i barnehagene i nordre Ringsaker forteller at noen av de eldste barna uttrykker bekymring knyttet til hvilken skole de skal starte på. For å ivareta barnas beste og sikre trygghet er det avgjørende at slike saker avklares så raskt som mulig.

12.3 Alternativ 1: Nedlegging av barnehager og skoler i Åsmarka og Lismarka

12.3.1 Innledning

I dette alternativet samles all barneskoleundervisning i nordre Ringsaker ved Brøttum skole. Barnehagetilbudet organiseres samtidig som én større enhet, der de tre barnehagene slås sammen. Dette innebærer den største endringen i dagens struktur og vil berøre lokalsamfunnene i særlig grad. Alternativet forutsetter at dagens barnehagetilbud opprettholdes fram til en ny barnehage er på plass.

12.3.2 Organisering og ressursbruk

For skolene vil dette alternativet gi en mer rasjonell og likeverdig ressursbruk, både når det gjelder personalressurser, administrasjon og drift. Ledelse, støttefunksjoner og spesialundervisning kan organiseres mer effektivt når undervisningen samles ved én enhet. En større skole og barnehage gir rom for interne stillinger knyttet til barns og elevers ulike behov, for eksempel sosiallærere, spesialpedagoger eller barneveiledere. Skolen og barnehagens kapasitet til å samarbeide med, og nyttiggjøre seg eksterne tjenester forsterkes også fordi ledelsesressursen er større, og fordi barne- og elevgrunnlaget gir mulighet til å bygge opp egen spesialkompetanse. For barnehagene vil alternativet også redusere kostnader og tidsbruk til forflytning av ledelse og ansatte. Det vil også bli enklere å koordinere felles møter, bemanning og pedagoger, til beste for barn og ansatte.

12.3.3 Økonomi og investeringsbehov

Alternativet vil gi tydelige besparelser over tid, både i drift og vedlikehold. En foreløpig beregning viser at kommunen kan spare tilsvarende over fem årsverk ved å legge ned Åsen og Lismarka skoler og overføre elevene til Brøttum barne- og ungdomsskole. Besparelsen kommer av at to grunnressurser og én rektorstilling bortfaller, samt at elevene fra de små skolene kan inngå i allerede eksisterende elevgrupper på Brøttum, og dermed redusere behovet for lærerressurser.

I tillegg viser en beregning basert på tall for 2023/2024 at nedleggelse av skoler og barnehager i Åsmarka og Lismarka kan gi en innsparing på 2,7 årsverk innen renhold og vaktmestertjenester. Sammen med utgifter knyttet til drift, vedlikehold og renhold, kan dette gi en total innsparing på 3,4 mill. kroner.

Skysskostnadene endres også. Nedleggelse av Lismarka og Åsen skoler øker kommunens persontakstutgifter med ca. 412 000 kroner per år. Samtidig kan kommunens årlige utgifter til skyss reduseres med til sammen ca. 2,6 mill. kroner, fordi ansvaret for deler av skyssen overføres til fylkeskommunen når nærskole endres. Nettoeffekten kan dermed bli positiv for kommunen med en størrelse på om lag 2,2 mill. kroner.

For Brøttum skole er nødvendige tilpasninger små. Det er anslått en kostnad på inntil kr 100.000 knyttet til en enkel ombygging av et baserom (fjerning av en lettvegg). Skolen har ellers et identifisert vedlikeholdsbehov på ca. 2 mill. kroner, uavhengig av struktur.

Barnehagene kan samles til én større enhet. Dette gir stordriftsfordeler både i drift og administrasjon. Dagens administrasjon på 3,3 årsverk kan reduseres til om lag 2 årsverk. En ny barnehage vil samtidig kreve utvidelse av tomtareal og medføre kostnader til prosjektering og anskaffelse som må fastsettes i senere faser.

Når det gjelder investeringer, vil alternativet redusere behovet for større oppgraderinger i eksisterende bygg. For Åsen skole er det tidligere beregnet et oppgraderingsbehov på opptil 29 mill. kroner, hvorav om lag 17 mill. kroner bør gjennomføres de første fem årene. For Lismarka er det anslått behov på ca. 5 mill. kroner, i tillegg til at barnehagepaviljongen må erstattes (ca. 16 mill. kroner). Dersom skolebygget i Lismarka skal bygges om til barnehage, er det beregnet en kostnad på ca. 28 mill. kroner. Mange av disse investeringene kan unngås dersom all virksomhet samles ved Brøttum.

Det må påregnes enkelte engangskostnader til flytting, inventar, IT, midlertidige tilpasninger og intern opplæring. I tillegg kan det påløpe sikrings- og minimumsvedlikeholdskostnader for bygg som tas ut av ordinær drift, inntil annen bruk eller avhending er avklart.

Samlet vurderes alternativet å gi en tydelig bedre økonomisk bærekraft på lengre sikt, fordi drifts- og investeringskostnader reduseres vesentlig sammenlignet med dagens struktur. Nettoeffekten vil avhenge av forutsetninger om nærskoleprinsippet, etablering av ny og større barnehage med utvidet tomt, og av hvordan byggene i Åsmarka og Lismarka eventuelt disponeres videre.

12.3.4 Tilgjengelighet og skyss

Alle elever som i dag har Lismarka eller Åsen skole som nærskole vil få rett til skyss dersom skolene legges ned. For mange vil skoleveien bli betydelig lengre, og en større andel av elevene vil ha behov for transport. Elever som bor lengst unna Brøttum skole vil få en bussreise på opptil 30 minutter. Fra Åsen skole til Brøttum skole er det 12 km, og bussen via Lismarka bruker om lag 22 minutter. Reiseavstandene vurderes som håndterbare, men for elever som i dag har kort vei til skolen, vil endringen likevel oppleves som stor.

For elevene fra Mesnali vil endringen i liten grad merkes i hverdagen. De har allerede hatt gratis skyss til Brøttum etter at Messenlia skole ble lagt ned, finansiert av kommunen. Dersom Lismarka skole legges ned og Brøttum blir nærskole, overtar fylkeskommunen ansvaret for skyssutgiftene. For elevene innebærer dette ingen endring, men for kommunen betyr det reduserte kostnader.

For barnehagebarn vil avstanden øke for mange familier, og tiden foresatte bruker på levering og henting kan bli lengre. Samtidig vil reisevei og tidsbruk variere etter hvor foresatte arbeider eller har sine daglige gjøremål, og for noen kan den nye lokaliseringen oppleves mer praktisk.

12.3.5 Pedagogikk og læringsmiljø

Alternativet gir mulighet for å samle fagmiljø og kompetanse ved én barnehage og én skole, noe som vurderes som positivt for det pedagogiske tilbudet. Større enheter gir større barnegrupper, mer fleksibilitet i organiseringen og bedre forutsetninger for spesialisering og tverrfaglig samarbeid. Samtidig kan barn som i dag har trygge og tilrettelagte læringsmiljøer ved de små enhetene oppleve overgangen til større barnegrupper og flere voksne som utfordrende. Elevrådet ved Åsen skole påpekte dette. En sammenslåing av tre enheter må derfor følges opp med overgangsordninger som utarbeides i tett dialog mellom skole, barnehage og hjem.

Etter en sammenslåing vil antall elever per trinn på Brøttum ligge på nivå med de middels store skolene i Ringsaker, om lag +/- 40 elever per trinn. Dette anses som et godt utgangspunkt for hensiktsmessige gruppestørrelser og fordeling av lærerressurser.

En større kommunal barnehage vil på tilsvarende måte gi mulighet for et bredere fagmiljø, økte rammer for kompetanseutvikling, mer fleksibel bruk av pedagogiske fellesskap og et mer robust støttesystem for barn med ekstra behov.

12.3.6 Samfunnsmessige konsekvenser

Nedleggelse av både skoler og barnehager i Åsmarka og Lismarka vil ha konsekvenser for bygdens rolle som aktive lokalsamfunn. Skoler og barnehager fungerer i dag som viktige møteplasser og som arenaer for frivillighet og fellesskap. Uten disse institusjonene kan det oppstå en opplevelse av svekket tilhørighet og færre naturlige samlingspunkter. Bygdeforumet har særlig pekt på betydningen av skolens uteområder og gymsaler, som brukes aktivt til idrett, lek, aktivitetssamlinger og sosiale treffpunkt. Dersom skolene forsvinner, oppstår usikkerhet om slike funksjoner kan videreføres, og hvem som eventuelt skal ta ansvar for dem.

Samtidig har bygdeforumet vist en evne og vilje til å tenke nytt om hvordan fellesskapsfunksjoner kan ivaretas og videreutvikles, også uten skole. Flere av forslagene fra bygdene handler nettopp om å sikre fortsatt aktivitet, tilhørighet og møteplasser gjennom frivillig innsats og ny bruk av bygningsmassen. Erfaringer fra andre deler av kommunen viser at dette kan løses på ulike måter. I [Nybygda](#) har idrettslaget for eksempel tatt en sentral rolle i å etablere og videreutvikle nye møteplasser etter nedleggelsen av Mauset skole i 2005. Dette viser at selv om lag- og foreningsliv og kultur- og idrettsaktiviteter kan bli påvirket når skole og barnehage forsvinner som arenaer, har frivilligheten ofte evne til å finne nye løsninger.

I tillegg kan nedleggelse av skole og barnehage ha betydning for bosetting. Tilgang til oppvekstilbud lokalt trekkes ofte fram som en viktig faktor for barnefamilier ved valg av bosted. For noen er det avgjørende med nærhet til barnehage og/eller skole ved valg av bosted. Samtidig viser erfaringer at bosettingsmønster også påvirkes av andre forhold, som arbeidsplasser, boligmarked og fritidstilbud. For enkelte kan etableringen av en større skole og barnehage i Brøttum oppleves som en fordel, ved at det gir et mer robust tilbud og kan gjøre nabobygda mer attraktiv som bosted. På denne måten kan en samling av barnehage og skole på Brøttum ikke bare sikre et helhetlig oppvekstilbud, men også bidra til å styrke Brøttum som et kraftsenter i nordre Ringsaker.

12.3.7 Barnets beste

Ved en sammenslåing av de tre skolene og barnehagene i Nordre Ringsaker vil alle barn og familier berøres, men endringene vil være størst for dem som i dag har tilbud i Åsen og Lismarka.

Læringsmiljø

Samling av elever og barnehagebarn på Brøttum legger til rette for et mer likeverdig og stabilt tilbud, i tråd med kommuneplanens mål om å tilby alle barn gode leke- og læringsmiljøer, trygge relasjoner til kompetente voksne og et høyt læringsutbytte både sosialt og faglig. Større barnegrupper gir tilgang på jevnaldrende, flere voksne med ulik kompetanse, spesialrom og utstyr. For skolen vil rundt 40 elever per trinn gi gode muligheter for hensiktsmessige gruppestørrelser og differensiering, mens en større barnehage vil gi rom for mer varierte barnegrupper og bedre muligheter til å organisere lek og læringsaktiviteter på ulike måter.

Ved de mindre skolene har lærerne mulighet til tett oppfølging av enkeltelever, god kjennskap til elevene og gode muligheter for individuelt tilpasset opplæring. For disse elevene, som har hatt få nære voksne og færre elever å forholde seg til, kan en overgang til større grupper og flere lærere oppleves som vanskelig. For elever med særskilte behov og nære relasjoner til enkeltpersoner, er det avgjørende med tett samarbeid og god planlegging i en overgangsfase.

Lærerne ved Åsen og Lismarka har jobbet med læringsplaner på tvers av trinn og har god erfaring med aldersblandede grupper, elevbedrift og prosjektbasert læring. Slik organisering hører hjemme i en mer praktisk skole, og bør inngå i organiseringen, også ved en større skole i Nordre Ringsaker.

For å ivareta barnas behov for trygghet og omsorg ved en eventuell sammenslåing av barnehager, er det avgjørende med konkrete og inkluderende overgangsplaner. Dette gjelder alle barn, men særlig de barna som befinner seg i sårbare livssituasjoner. Ved en overgang til ny barnehage er det viktig å sikre kontinuitet og trygghet for alle barn. Det må legges til rette for at tilbudet i barnehagene opprettholdes og er likeverdig i perioden frem mot ferdigstillelse av et nytt bygg. Det er til barns beste å oppleve færrest mulig brudd, og midlertidige løsninger må unngås.

Det er også til barns beste å bli involvert i prosessen med mulighet for å medvirke der det er hensiktsmessig. Besøk, god informasjon og inkluderende prosesser trekkes frem av foreldre og ansatte, og det må sikres at barna har kjente og trygge voksne med seg i overgangen.

Trivsel og sosial utvikling

Ved de mindre enhetene kjenner de fleste hverandre på tvers av aldersgrupper. Barnehagen og skolen er en viktig fellesarena i bygdene, og barn og foresatte har ofte nære relasjoner. Denne nærheten kan utfordres om barna skal gå i barnehage og skole utenfor bygda.

En fordel ved sammenslåing er at barnegruppene blir større og mer mangfoldige. Barn vil lettere finne venner med like interesser og egenskaper, noe elevrådsrepresentantene ved Brøttum framhevet som positivt. De uttrykte at miljøet på små skoler kunne oppleves for lite, og at det er bedre å ha flere rundt seg. For å ivareta trivsel og sosial tilknytning kan fordeling av barn til avdelinger baseres på en helhetlig vurdering av barnas beste, med utgangspunkt i relasjoner, i kjennskap til det enkelte barns behov og ønsker. Dette vil bidra til å skape kontinuitet, trivsel og gode utviklingsvilkår for barna.

Tilgjengelighet og inkludering

Det er utfordrende å sikre barna ved de små enhetene et tverrfaglig og helhetlig kommunalt tilbud, et stabilt og kompetent lag rundt eleven og barnet. Gode helsetjenester, barnevern, PPT og sosiale tjenester som er tilgjengelig nært skole og barnehage, er i økende grad avgjørende for barns oppvekstvilkår. Med dagens demografiske og økonomiske utvikling kan en ikke forvente at slike tjenester kan etableres ved små enheter. Større skoler og barnehager gir bedre rammer for å utvikle et stabilt og kompetent lag rundt barna, med fagpersoner som kan følge opp ulike behov systematisk og over tid.

Fysisk miljø

En nedleggelse av skolene og barnehagene i Lismarka og Åsmarka vil innebære at alle barn samles i moderne og tilrettelagte bygg på Brøttum. Barna vil ha tilgang til spesialrom, ulikt innredede læringsarealer og relevant utstyr.

Elevene ved Åsen og Lismarka har likevel uttrykt stolthet over sine uteområder og bekymring for om Brøttum skole har plass til alle. I kap. 8.3 og 8.4 er det vurdert kapasitet og funksjonalitet på uteområdet og skolebygget. En kommer fram til at bygget rommer spesialrom, grupperom og baserom som gir kapasitet til elevtallet ved en samlet skole. Uteområdet vurderes som stort nok og godt tilrettelagt. Sammenlignet med andre skoler i Ringsaker er uteområdet på Brøttum både romslig og godt utstyrt.

Skyss

Dersom Åsen og Lismarka blir nedlagt, vil alle elever fra disse grunnkretsene ha rett til skoleskyss, og de fleste vil kjøre buss til Brøttum skole. I kapitlet om Skolevei og skyss (kap. 6) gjøres det rede for

ulike konsekvenser dette får for barn og foresatte. Den eleven som får lengst vei til Brøttum skole bor 19 km fra skolen, og bussturen vil ta ca. 30 minutter. Mellom Åsen og Brøttum skole er det 12 km, og bussen som går via Lismarka skole tar ca. 22 minutter. Det vurderes som uheldig at flere barn må kjøre buss, og at de som allerede gjør det, får lengre reisevei.

Sosiale møteplasser, både organiserte og uorganiserte, er viktige i barns liv. Dette alternativet vil medføre større behov for skyss til fritidsaktiviteter. I samtale med elevrådet på Brøttum skole sier de som kjører buss, at det ikke er noe problem til og fra skolen, men at de savner et busstilbud på ettermiddag/kveld.

Langsiktig utvikling

Sammenslåing av de tre skolene og de tre barnehagene i nordre Ringsaker vil bidra til at barna i nordre Ringsaker på lang sikt får et robust og forutsigbart barnehage- og skoletilbud, inkludert ansatte med ulik og til sammen bred kompetanse. Sagt på en annen måte styrker denne løsningen kvaliteten i skole- og barnehagestrukturen; bedre fysiske forhold, flere kompetente ansatte, god og likeverdig organisering og fordeling, bedre rammer for systematisk arbeid med kompetanseheving og kvalitetsutvikling. God strukturkvalitet er bra for barn. I tillegg bidrar større barnegrupper til gode forhold for å utvikle ferdigheter som samarbeid, relasjonsbygging, emosjonell mestring og selvstendighet. Dette er avgjørende ferdigheter i dagens og fremtidens arbeids- og samfunnsliv.

Det uttrykkes slitasje både hos foresatte og ansatte knyttet til kommunale diskusjoner om nedleggelse av skoler i nordre Ringsaker. Det er grunn til å tro at barn også blir påvirket av diskusjoner om nedleggelse av sin barnehage eller skole. Selv om et vedtak om nedleggelse av skoler og barnehager vil oppleves smertefullt for mange på kort sikt, vil det på lang sikt gi ro og forutsigbarhet.

12.4 Alternativ 2: Nedlegging av barnehage og skole i en av bygdene

12.4.1 Innledning

Dette alternativet innebærer å opprettholde skole og barnehage enten i Åsmarka eller i Lismarka. I møtene som administrasjonen har hatt med bygdeforumet, elever, foresatte og ansatte, har mange pekt på at det lave barnetallet i Åsmarka gjør det mer aktuelt å opprettholde tilbudet i Lismarka. I denne utredningen presenteres likevel ulike muligheter og utfordringer for begge bygdene.

Bygdeforumet har noe ulike syn på spørsmålet om hva som bør utredes med tanke på framtidig skolestruktur. Representanter fra Brøttum, Mesnali og Åsmarka har ønsket at enten Lismarka skole for 1.–4. klasse eller Messenlia skole for 1.–7. klasse skal utredes dersom Åsen skole legges ned. Representantene fra Lismarka har argumentert for å samle alle elevene i nordre Ringsaker på en felles skole dersom Lismarka skole skulle legges ned, under forutsetning av at det er kapasitet på Brøttum til å ta imot alle elevene. Administrasjonen har valgt å ikke utrede en gjenåpning av Messenlia skole. Dersom det hadde vært en enighet blant alle bygdene om at dette hadde vært et reelt alternativ, ville en kunne sett nærmere på dette, men så lenge det foreligger en undersøkelse blant foreldre i Lismarka som sier at 73 prosent ville valgt Brøttum som skole og kun 7 prosent ville valgt en gjenåpnet Messenlia skole, vurderes det ikke riktig å bruke tid på å utrede en gjenåpning av Messenlia skole.

12.4.2 Organisering og ressursbruk

Alternativ 2 kan gi en mer rasjonell og likeverdig ressursbruk i både skole og barnehage, sammenlignet med dagens struktur. Skoler og barnehager i nordre Ringsaker har allerede felles ledelse og samarbeid, men en samling av elever og barn i færre enheter vil gjøre dette mer effektivt. Koordinering av møter, bemanning og pedagogressurser forenkles, og både tidsbruk og kostnader til

forflytning reduseres. En reduksjon i antall barnehager kan også gi bedre kapasitet til å samarbeide med andre tjenester i laget rundt barna.

Flere avdelinger i samme bygg med felles ledelse kan gi økt fleksibilitet i bemanning. Dette kan legge til rette for mer effektiv håndtering av fravær, og bedre utnyttelse av personalressurser på tvers av avdelinger. Samtidig vil det alternative forslaget ha begrenset effekt når det gjelder å styrke fleksibilitet og forenkle koordinering av kompetanse og ansatte. Dersom Åsen barnehage integreres i enten Lismarka eller Brøttum barnehage, vil det totale barnetallet øke til sammen i de to barnehagene med 7 barn under tre år og 5 barn over tre år. Denne endringen representerer en relativt liten forskjell sammenlignet med dagens tre barnehager. Det må også tas i betraktning at familier som legger stor vekt på nærhet til barnehagetilbudet, kan velge bort det kommunale tilbudet dersom barnehagen i bygda legges ned.

Fordelene i organisering og ressursbruk som er beskrevet forutsetter at barnehagetilbudet faktisk kan samles på en måte som gir tilstrekkelig kapasitet og kvalitet. Dagens bygg i både Åsmarka og Lismarka har betydelige begrensninger, og en fullstendig samling vil i praksis ikke være mulig uten etablering av ny barnehage. Frem til dette skjer, vil ressursgevinsten være begrenset.

For skolene er gevinstene også avhengige av hvilket alternativ som velges. Dersom Åsen legges ned, vil Lismarka i hovedsak være nærskole for elevene, men kapasiteten er ikke tilstrekkelig for å ta imot alle. Om lag 20 prosent vil i så fall få Fossen skole i Moelv som nærskole. Samtidig er det sannsynlig at noen familier uansett vil velge Brøttum, slik erfaringene etter nedleggelsen av Messenlia viste. Dette kan bety at Lismarka får for få elever til å hente ut de organisatoriske fordelene i særlig grad. Dersom Lismarka legges ned, vil den formelle nærskolen for mange elever være Åsen, men både erfaringene fra Messenlia og innspill fra foresatte peker på at mange familier sannsynligvis vil søke seg til Brøttum. Brøttum har kapasitet til å ta imot flere elever, og fremstår derfor som et reelt alternativ i praksis. Konsekvensen er at en stor del av elevgrunnet kan samles der, men samtidig mister Lismarka både barnehage og skole som lokalt tyngdepunkt.

12.4.3 Økonomi og investeringsbehov

Dersom en av skolene i nordre Ringsaker legges ned, vil noe av personalressursene følge barna til den enheten som opprettholdes. Samlet behov for ansatte vil likevel reduseres noe, siden barna i hovedsak kan inngå i etablerte grupper med eksisterende bemanning.

For barnehagene vil effekten være begrenset, da bemanningsnormen setter klare rammer for antall ansatte. Likevel vil pedagogressursene kunne utnyttes mer effektivt enn i dagens ordning, noe som kan bidra til bedre ressursbruk og faglig styrking.

Skolene og barnehagene i Åsmarka og Lismarka har felles ledelse, en for barnehagene og en for skole. Alternativet reduserer tid og kostnader knyttet til forflytning mellom to bygg, men har liten betydning for antall årsverk avsatt til ledelse.

De største økonomiske konsekvensene er knyttet til drift, vedlikehold og investering i bygg. Regnskapstall fra 2020–2024 viser årlige drifts- og vedlikeholdskostnader på ca. 1,4 mill. kroner for Åsen og ca. 2 mill. kroner for Lismarka.

Begge byggene har samtidig et betydelig investeringsbehov. I Lismarka er det beregnet ca. 5 mill. kroner til vedlikehold av skolebygget. Barnehagen drives delvis i en midlertidig paviljong som må erstattes, anslått til 16 mill. kroner. Dersom bygdeforumets forslag om å bygge om skolebygget til barnehage skal realiseres, vil kostnaden ligge på rundt 28 mill. kroner. For Åsen er samlet investeringsbehov beregnet til ca. 29 mill. kroner.

Valget av hvilken enhet som opprettholdes, får derfor direkte betydning for kommunens økonomi de neste årene. Åsen har lavere årlige driftsutgifter, men et høyt investeringsbehov. Lismarka har høyere årlige driftsutgifter, men investeringskostnadene varierer etter hvilken løsning som velges for barnehagen – videreføring i dagens bygg, ny barnehage eller ombygging av skolen.

Alt i alt gir dette alternativet ingen entydig økonomisk gevinst, men stiller kommunen overfor et valg mellom to enheter med ulike driftsutgifter og investeringsbehov. Det skiller seg derfor fra alternativet med sammenslåing til Brøttum, der gevinstene er tydeligere.

12.4.4 Tilgjengelighet og skyss

Avstanden mellom Åsmarka og Lismarka er 9,5 km, og bussreisetiden mellom bygdene er beregnet til 12–14 minutter. Det er ikke gjort egne beregninger av reisetid for alle barn, og konsekvensene vil variere ut fra hvor den enkelte bor.

En viktig fordel med å ha skole og barnehage i egen bygd er den korte avstanden, som gjør at flere barn kan gå eller sykle til skolen og at foresatte kan levere og hente i nærmiljøet. Dersom tilbudet i én av bygdene legges ned, må barna fra denne bygda skysses til nabobygda. De mister dermed muligheten til å gå til skolen, og vil få en lengre og mindre fleksibel skolevei. For foresatte innebærer dette også økt tidsbruk ved levering og henting i barnehage og SFO.

For kommunen vil en nedlegging medføre økte skysskostnader og behov for tilpasning av bussruter. Selv om avstanden mellom bygdene er relativt kort, og reisetiden vurderes som håndterbar, vil endringen merkes tydelig i hverdagen til de familiene som i dag har barnehage og skole i gang- eller sykkelavstand.

12.4.5 Pedagogikk og læringsmiljø

Alternativet gir mulighet til å opprettholde og videreutvikle aldersblandet pedagogikk og organisering. Selv om barnehagene og skolene i området allerede samarbeider, kan det gi en viss gevinst å samle barn og ansatte i samme bygg. Større barnegrupper gir noe bedre ressurstilgang, større fleksibilitet i organiseringen og mer rom for spesialisering. Sårbarheten ved fravær reduseres også, ettersom antallet ansatte blir høyere og arbeidsoppgavene lettere kan fordeles. På lik linje med effektene ved organisering og ressursbruk, vil endringen ha begrenset betydning for pedagogikk og læringsmiljø. Det er per i dag 12 barn som overflyttes til de to gjenværende barnehagene, noe som utgjør en liten forskjell sammenlignet med dagens situasjon.

For skolen vil en nedlegging av Åsen og overføring av elevene til Lismarka gi en gjennomsnittlig økning på om lag 5 elever per trinn, fra dagens 7 til rundt 12 elever. Dette gir noe større læringsmiljøer, men gruppene er fortsatt små sammenlignet med andre skoler i kommunen.

En utfordring er at barna fortsatt vil oppholde seg i bygg med betydelige vedlikeholdsbehov og dårlig luftkvalitet. Dette påvirker elevenes læringsmiljø.

12.4.6 Samfunnsmessige konsekvenser

Nedleggelse av enten Åsen eller Lismarka skole og barnehage vil ha samfunnsmessige konsekvenser for begge bygdene, men særlig for den bygda som mister sitt tilbud. Skoler og barnehager fungerer som viktige møteplasser for fellesskap og frivillighet, og usikkerheten er stor om slike funksjoner kan opprettholdes når institusjonen forsvinner. Erfaring viser at tap av skole og barnehage ofte oppleves som tap av et sentralt samlingspunkt og kan svekke bygdas attraktivitet for barnefamilier.

I begge bygder brukes skolens uteområder og gymsal til idrett, lek og sosiale treffpunkter. Allerede etablerte samarbeid mellom Åsmarka og Lismarka idrettslag viser likevel at det finnes forutsetninger for å utvikle nye løsninger dersom tilbudene samles ett sted. Flere av forslagene fra bygdeforumene

peker nettopp på frivillig innsats og ny bruk av bygningsmassen som virkemidler for å opprettholde aktivitet og tilhørighet.

12.4.7 Barnets beste

Nedleggelse av barnehage og skole i en av bygdene vil ha størst betydning for barna i den bygda det legges ned, enten Åsmarka eller Lismarka.

Læringsmiljø

Ved å opprettholde barnehage og skole i en av bygdene vil barnegruppene bli større og ressurstilgangen per enhet noe bedre. Om for eksempel Lismarka skole opprettholdes og fylles opp, vil allikevel antallet elever være på linje med de minste skolene i Ringsaker, og fortsatt ha utfordringer med å opprettholde organisering og ressursbruk, økonomi og investeringsbehov. Det samme vil gjelde for barnehage: Ved å opprettholde driften ved Lismarka barnehage, vil barnetallet kunne øke med mindre enn en avdeling. Barnehagen vil dermed fortsatt være blant de minste i Ringsaker.

Lærerne ved Åsen og Lismarka skoler har samarbeidet om å utvikle læringsplaner på tvers av trinn og har god erfaring med aldersblandede grupper. Denne organiseringen kan med dette alternativet utvikles og forsterkes. Det er grunn til å tro at opprettholdelse av skole og barnehage i en av bygdene også kan bidra til tettere relasjoner mellom foresatte og barn på tvers av bygdene. Om så skjer vil barna kunne oppleve at de har pedagogisk tilbud i nærmiljøet sitt, med rammer for tett oppfølging av enkeltelever og barn, god kjennskap til elevene og gode muligheter for individuell tilpasset opplæring.

Trivsel og sosial utvikling

Siden barnegruppene fortsatt vil være små med dette alternativet vil forutsetningene for at de fleste kjenner hverandre, i og på tvers av aldersgrupper, være stor. Barnehagen og skolen kan fortsette å være en fellesarena på tvers av bygdene. Det er fortsatt få elever på hvert trinn og sannsynligheten for å finne barn som har samme interesse, er mer lik seg sjøl, kan være noe begrenset, sammenlignet med større enheter. Hovedbudskapet fra elevene i elevrådet ved Brøttum skole var at de trenger flere folk!

Tilgjengelighet og inkludering

Utfordringen knyttet til å sikre alle barn et tverrfaglig og helhetlig kommunalt tilbud, et stabilt og kompetent lag rundt barnet og eleven, opprettholdes i dette alternativet. Antallet barn per trinn vil i dette alternativet forventes i gjennomsnitt å bli rundt 12 elever. Generelt er sannsynligheten for å være alene med sine vansker større ved små enheter enn store. Laget rundt barnet og eleven er også krevende å få etablert og utviklet ved enheter med få barn. Samtidig er mulighetene for tett individuell oppfølging og tilrettelegging ofte god i mindre enheter, og kan når det fungerer, redusere behovet for tverrfaglig innsats og samarbeid.

Fysisk miljø

Det er til barns beste å ha et barnehage- og skoletilbud av god kvalitet. Å legge ned barnehage og skoletilbudet i enten Åsmarka eller Lismarka innebærer med dagens bygningsmasse at barna i nordre Ringsaker oppholder seg i bygg av svært ulik kvalitet, de har ulik tilgang på frisk luft, spesialrom og relevant utstyr til læringsarbeidet. For å sikre barn i nordre Ringsaker like leke- og læringsmiljøer, forutsetter dette alternativet betydelige investeringer.

Skyss

av barnehage og skole i en av bygdene innebærer relativt kort reisevei for både skolelever og foresatte som leverer barn i SFO og barnehage. Dersom Åsen skole legges ned, vil avstanden fra

Nedlegging

dagens tilbud, til et nytt tilbud i Lismarka innebære ca. 7 km lengre vei, og behov for buss, for dem som i dag går til skolen.

Langsiktig utvikling

Framskrivninger for utviklingen i barnetall og elevtall viser antallet barn i nordre Ringsaker vil gå ytterligere ned. Sannsynligheten for at en relativt liten barnehage eller skole i en av bygdene vil bli enda mindre enn i dag, er stor. Det er grunn til å tro at barn blir påvirket av gjentakende diskusjoner om nedleggelse av sin barnehage eller skole, Dette understrekes også av foreldre og ansatte som forteller at det har vært en vedvarende og usikker prosess, med uro og stor slitasje. Av hensynet til barnas beste, er det derfor viktig at vedtak som nå fattes er langsiktige og bærekraftige. Dette vil bidra til å sikre stabile barnehage- og skoletilbud for barn, foreldre og ansatte i årene fremover.

13 Avbøtende tiltak

13.1 Innledning

Som en del av arbeidet med denne utredningen har kommunen hatt dialog med Nordre Ringsaker Bygdeforum, som består av representanter fra bygdene Åsmarka, Lismarka, Mesnali og Brøttum. Bygdeforumet har, på vegne av sine bygder, spilt inn en rekke forslag til hvordan negative konsekvenser av en eventuell nedleggelse av skole og/eller barnehage kan dempes, samt tiltak som kan styrke bygdens attraktivitet og fellesskap på lengre sikt.

Innspillene er fremkommet gjennom møter mellom bygdeforumet og kommunen, samt gjennom bygdeforumets interne dialog i bygdene. De dekker både praktiske, sosiale og infrastrukturelle forhold, og har som felles mål å:

- Sikre at barn og familier får gode og trygge rammer for hverdagslivet selv om skoletilbudet endres.
- Bevare og videreutvikle sentrale møteplasser, fritidstilbud og aktivitet i bygdene.
- Ivareta lokal identitet, bolyst og forutsetninger for tilflytting.
- Gi en forutsigbar og varig løsning, slik at bygdene unngår hyppige nye runder med strukturendringer.

Dette kapittelet oppsummerer bygdeforumets forslag til avbøtende tiltak, supplert med kommunens vurderinger av gjennomførbarhet og mulige virkninger. Alle innspill er vurdert og gjengitt her i bearbeidet form, slik at kapittelet kan leses uavhengig av vedlegget. Enkelte tiltak gjelder for flere bygder, mens andre er spesifikke for én bygd.

Detaljerte beskrivelser av bygdeforumets innspill finnes i vedlegg 1.

13.2 Overordnede hensyn løftet fram av bygdeforumet

13.2.1 Innledning

I innspillet fra Nordre Ringsaker Bygdeforum løftes det frem en rekke overordnede hensyn som ikke bare handler om enkeltstående tiltak, men om hvordan en eventuell strukturendring bør gjennomføres. Disse hensynene har vært viktige i kommunens vurdering av både de konkrete forslagene og rammene rundt mulige avbøtende tiltak. I det følgende gis en samlet omtale av de mest sentrale prinsippene som bygdeforumet har fremhevet, og hvordan kommunen vurderer disse i lys av gjeldende regelverk, tidligere praksis og framtidig utviklingsarbeid.

13.2.2 Barnehagetilbud i alle bygdene

Bygdeforumet fremhever at det fortsatt bør være barnehagetilbud i både Lismarka, Åsmarka og Brøttum. Begrunnelsen er at nærhet til barnehage bidrar til å styrke bosetting og lokalsamfunn, reduserer transportbehov og gjør hverdagen enklere for familier. Dette er løftet som et overordnet hensyn, og ikke bare et spørsmål om lokalisering.

Kommunen deler vurderingen av at et godt barnehagetilbud er en viktig forutsetning for å tiltrekke og beholde småbarnsfamilier. For mange vil nærhet til barnehagen være en fordel, men et tilbud i nabobygd kan også være et fullgodt alternativ, særlig når avstanden er kort og kvaliteten høy.

Kommunestyret har vedtatt å utrede bygging av en ny, stor kommunal barnehage for hele nordre Ringsaker, jf. k.sak 101/2024, pkt. 16. Dette er fulgt opp gjennom denne utredningen, jf. kapittel 12 hvor ulike alternativer for barnehagestruktur er vurdert.

Bygdeforumet har uttrykt bekymring for at dersom den nye barnehagen på Brøttum dimensjoneres for å dekke hele behovet i nordre Ringsaker, vil dette kunne undergrave muligheten til å opprettholde barnehagetilbud i Lismarka og Åsmarka. Utredningens analyser viser at dette nødvendigvis ikke vil være tilfellet. Erfaringer fra andre områder tilsier at et godt barnehagetilbud kan opprettholdes for familier i hele området, også når det organiseres fra færre lokasjoner, forutsatt at avstanden er innenfor rimelige grenser og tilbudet har tilstrekkelig kapasitet og fleksibilitet.

Lovverket gir åpning for etablering av private barnehager i bygdene, forutsatt at lovkrav oppfylles og en behovskartlegging viser grunnlag for drift. I Mesnali har det lenge vært drevet privat barnehage, og i Åsmarka er det i dag en mindre familiebarnehage.

13.2.3 Fritt skolevalg og fleksibilitet

Bygdeforumet har i sitt innspill løftet frem ønsket om større fleksibilitet i valg av skole, særlig i form av fritt skolevalg kombinert med rett til skoleskyss. Dette er presentert som et prinsipp for lokal valgfrihet og rettferdighet, og for å ivareta tilhørighet til andre nærliggende skolemiljø. Det er også fremmet ønske om at skoleskyssen skal tilpasses åpningstider for SFO, for å gjøre hverdagen mer praktisk for småbarnsfamilier.

Ringsaker kommune følger nærskoleprinsippet. Det betyr at elever i grunnskolen har rett til å gå på den skolen som ligger nærmest der de bor som har kapasitet. Det er mulig å søke om å gå på en annen skole enn nærskolen, men dette utløser ikke nødvendigvis rett til skoleskyss. En ordning med fritt skolevalg og fri skoleskyss vil i tillegg medføre betydelige ekstrakostnader for kommunen og kan skape presedens for andre deler av kommunen, noe som vil være utfordrende både økonomisk og organisatorisk.

Ønsket om skoleskyss tilpasset åpningstidene for SFO er heller ikke hjemlet i lovverket, da skoleskyss kun gjelder mellom hjem og skole i skoletiden. Kommunen har ikke ressurser til å etablere en ordning med skyss til og fra SFO, og dette vurderes som en kostnadskreven løsning som det ikke er rom for innenfor gjeldende budsjettammer.

13.2.4 Varighet og forutsigbarhet

Bygdeforumet gir tydelig uttrykk for at ny skolestruktur må være varig og forutsigbar. Tidligere endringer i skolestrukturen har skapt uro, og det er viktig for lokalsamfunnet å vite at den løsningen som vedtas, ikke raskt vil bli gjenstand for nye nedleggingsdiskusjoner.

Kommunen deler vurderingen av at det er behov for en løsning som står seg over tid. Dette er bakgrunnen for at det er gjennomført en helhetlig utredning med vurdering av elevtallsutvikling,

bygningsmessige forhold og organisering av barnehage og skole samlet. Målsettingen er at vedtatt struktur skal bidra til stabilitet og forutsigbarhet, og legge grunnlag for videre utvikling i bygdene.

13.2.5 Kapasitet og kvalitet ved felles skole

Dersom Brøttum blir felles skole for området, har bygdeforumet uttrykt bekymring for både kapasitet og kvalitet. Det pekes på at skolen må være stor nok til å ivareta økt elevtall, og at det kreves tilpasninger både når det gjelder spesialrom, fellesarealer og uteområder. Det vises også til betydningen av gode rammer for SFO og et trygt sosialt miljø.

Kommunen er oppmerksom på disse behovene. En eventuell strukturendring vil forutsette at det gjennomføres nødvendige tilpasninger på Brøttum skole. Dette omfatter både fysiske, pedagogiske og organisatoriske tiltak. Disse forholdene er nærmere omtalt i kapittel 8 om Brøttum skole.

13.2.6 Praktiske hensyn i familienes hverdag

Flere av innspillene fra bygdeforumet berører hverdagslogistikken for familier. Dette gjelder særlig reisevei, samkjøring, SFO, fritidsaktiviteter og søsken som har ulike tilbud. Det pekes på at løsninger som gir trygghet, samvær og lavere belastning for familier vil være viktig for at endringer skal oppleves som gjennomførbare.

Kommunen har i sine vurderinger lagt vekt på disse hensynene. Samlokalisering av skole og barnehage, fleksible SFO-løsninger og tilrettelegging for trygg skoleskys og overganger mellom tilbud er tiltak som vil bidra til å redusere den praktiske belastningen for familier. Samtidig må dette vurderes i lys av hva som er økonomisk realistisk og praktisk gjennomførbart.

13.2.7 Felles eierskap og sosialt fellesskap

Bygdeforumet har lagt vekt på at en eventuell ny skolestruktur bør følges av tiltak som fremmer felles identitet og eierskap blant innbyggerne i hele området. De uttrykker bekymring for at en strukturendring kan oppleves som en styrt sentralisering, og at det derfor er viktig at en felles skole også oppleves som felles, ikke bare i navn og lokalisering, men i tilhørighet og fellesskapsfølelse.

Representantene fra Lismarka trekker fram at navnevalg kan være et virkemiddel for å styrke den symbolske opplevelsen av en felles skole. Kommunen har forståelse for et slikt synspunkt. Samtidig er det viktig å bygge opp under Brøttum som et sterkt senter i nordre Ringsaker, og det kan være en rekke andre tiltak som kan være viktigere for å sikre at dette oppleves som en felles skole for alle. Det er heller ikke enighet om en slik navneendring i alle bygdene.

Forslaget om et desentralisert kulturskoletilbud vurderes som lite gjennomførbart innenfor dagens økonomiske rammer, og vil også kunne utfordre prinsippet om likebehandling mellom ulike deler av kommunen.

Opplevelsen av fellesskap og inkludering vil være viktig i en overgangsfase. Kommunen vil bygge på erfaringer fra tidligere prosesser og søke å legge til rette for en best mulig overgang der både barn, elever, foresatte og ansatte opplever tilhørighet og fellesskap om nye enheter dersom det fattes vedtak om strukturendring.

13.3 Lismarka

13.3.1 Videre bruk av skolebygget og barnehage

I sitt innspill beskriver bygdeforumet i Lismarka hvilken betydning dagens skole har som samlingspunkt og lokalt nav i bygda. Skolen trekkes frem som viktig for bolyst, rekruttering av barnefamilier og som nærhet til fritids- og friluftstilbud. Dersom skolen legges ned, er det et tydelig ønske om at bygget fortsatt skal brukes aktivt.

Først og fremst har bygdeforumet et ønske om at bygget tas i bruk som kommunal barnehage, og i tillegg benyttes som samlingssted for frivillighet, kultur og fritidstilbud. De viser til at nærhet til barnehage er viktig for småbarnsfamilier, og at barnehagen utgjør en sentral del av infrastrukturen i bygda. Det pekes også på at bygget kan benyttes som samlingssted for frivillige aktiviteter, lag og foreninger. De ønsker også at gymsalen videreføres som en del av barnehagen og gjøres tilgjengelig for idrett/frivillighet utenom barnehagens åpningstid.

Spørsmålet om mulig ombygging av skolebygget til barnehage er vurdert i kapittel 4.6. Kostnaden for en slik ombygging er beregnet til om lag 28 mill. kroner.

Forslag om å bruke bygget til allmenntilgjort formål i samarbeid med idrettslag og frivillige aktører, må vurderes i lys av kommunens etablerte praksis. Det er i dag gratis utleie av skolelokaler til lag og foreninger, og det gis reduserte leiepriser i andre kommunale lokaler for aktører innen idretts- og kulturliv, jf. gjeldende gebyrregulativ. Den overordnede føringen er at frivillige aktører skal ha lavere leie enn næringsvirksomhet, og at leien skal være forutsigbar og i tråd med prinsippet om likebehandling.

Generelt ønsker kommunen å redusere utgifter til drift og vedlikehold av bygningsmassen, og bygg som ikke er i bruk i tjenesteproduksjon bør avhendes så raskt som mulig. Det vil derfor ikke være aktuelt å leie ut eller låne ut lokaler i Lismarka skole dersom den ikke skal benyttes enten som skole eller barnehage.

Administrasjonen vurderer at en ombygging av Lismarka skole til barnehage vil innebære etablering av en ekstra kommunal barnehage i nordre Ringsaker, i tillegg til en ny felles barnehage. Dette er krevende å forene med målsettingen om å samle barnehagetilbudet i én enhet, og det vil også medføre betydelige investeringskostnader. Tiltaket framstår derfor som lite aktuelt innenfor kommunens langsiktige strategi og økonomiske rammer.

Dette er administrasjonens foreløpige vurdering. Høringsrunden er den formelle muligheten for bygdeforumet, berørte parter og andre innbyggere til å synliggjøre behov, konsekvenser og lokale hensyn dersom skolen legges ned. Slike innspill vil være viktige når det endelige forslaget til skolestruktur skal utformes.

13.3.2 Nærmiljøanlegg og uteområde

Bygdeforumet har foreslått at skoleområdet ved Lismarka videreutvikles som nærmiljøanlegg dersom skolen legges ned. Dette forutsetter at paviljongen fjernes og at arealet istandsettes. Bygdeforumet viser til at uteområdet har stor betydning som samlingspunkt for barn og unge i bygda, og mener tiltaket kan bidra til å opprettholde aktivitet, tilhørighet og lokal bruk av området også etter at skoledriften eventuelt opphører. Det er også vist til at en slik løsning kan bidra til å dempe de negative konsekvensene for bygda.

Kommunen vurderer dette som et konstruktivt og relevant tiltak. I Ringsaker kommune er det etablert en praksis for å støtte etablering og utvikling av nærmiljøanlegg gjennom spillemidler og kommunale tilskudd. Dette innebærer at kommunen kan bidra med inntil 1/3 av kostnadene for et godkjent nærmiljøanlegg, begrenset til kr 100.000 per anlegg. Nærmiljøanlegg er prioritert for tidlig tildeling av spillemidler, og midlene utbetales som regel i løpet av ett til to år etter godkjent søknad.

For Lismarka vil et nærmiljøanlegg kreve samarbeid mellom kommunen, idrettslag og andre aktører. Det må blant annet avklares hvem som skal være søker til spillemidler, stå for prosjektering og gjennomføring, og hvordan anlegget skal driftes og vedlikeholdes. Det vil også være viktig å se tiltaket

i sammenheng med eventuell barnehagedrift og annen bruk av skoleområdet. Kommunen vil vurdere tiltaket i lys av øvrige prioriteringer og rammer for støtteordningene.

13.4 Åsmarka

13.4.1 Videre bruk av skoletomta

Forslag fra bygdeforumet

Dersom Åsen skole legges ned, har Nordre Ringsaker bygdeforum foreslått at skoleeiendommen overdras til Åsmarka IL (ÅIL) for etablering av en ny flerbrukshall. Anlegget er tenkt brukt til idrettsformål, frivillighetsaktiviteter og som lokaler for privat barnehage og SFO. Forslaget omfatter også videre bruk av uteområdene til aktivitetstilbud for innbyggerne. Hensikten er å erstatte skolen som lokalt samlingspunkt og styrke aktivitets- og tjenestetilbudet i bygda.

Bygdeforumet skisserer to mulige modeller:

- Kjøp til takst
Tomten selges til ÅIL til markedsverdi fastsatt ved takst, basert på reell verdi for en eiendom av denne typen i Åsmarka. Kommunen bidrar etter forslaget med finansieringsstøtte, eksempelvis i form av lånegarantier, mellomfinansiering frem til spillemidler og merverdiavgiftskompensasjon er utbetalt, og dekning av renter/gebyrer i en oppstartsperiode.
- Vederlagsfri overdragelse
Tomten overdras uten vederlag til ÅIL, under forutsetning av at arealet brukes til allmennyttige formål. Kommunen står for kostnadsfri teknisk opparbeiding av tomten (vann, avløp, strøm, fiber, parkering m.m.) og gir lånegarantier samt dekker renter i en periode.

Rettslige rammer

Begge modellene må vurderes opp mot regelverket for offentlig støtte etter EØS-avtalen. Regelverket skal hindre at offentlige midler brukes til å begunstige enkelte foretak eller næringer framfor andre, samt sikre like konkurransevilkår. Overdragelse av eiendom vederlagsfritt eller under markedspris, vil normalt anses som en økonomisk fordel som kan være i strid med regelverket om offentlig støtte.

Dersom mottaker driver økonomisk aktivitet (foretak i EØS-rettslig forstand), eksempelvis utleie av lokaler, omfattes virksomheten som hovedregel av statsstøttereglene. Dersom det skal gis støtte til et foretak, må dette gjøres i samsvar med bestemmelsene som følger av EØS-avtalen. Melding om støtte må meldes EFTAs overvåkningsorgan (ESA) via departementet, og godkjenning av ESA må innhentes før støtten gis (iverksettes). I enkelte tilfeller kan støtte tildeles til særskilte «forhåndsgodkjente» formål, som f.eks. til idretts- og flerbruksanlegg/sportsinfrastruktur. Her må imidlertid formålet støtten gis til, samt øvrige vilkår som støttens insentiveffekt, vurderes konkret, før det kan sies med større sikkerhet hvorvidt unntaket er anvendelig i denne aktuelle saken.

Dersom en virksomhet har mottatt støtte som er ulovlig, vil virksomheten måtte tilbakebetale støtten. Kommunen kan i tillegg bli erstatningsansvarlig, dersom ulovlig støtte tildeles.

For å sikre at en overdragelse ikke anses som ulovlig støtte, må kommunen enten selge eiendommen til markedspris dokumentert gjennom uavhengig takst eller etter åpen budrunde, innhente forhåndsgodkjennelse fra ESA, gi støtte innenfor rammene for bagatellmessig støtte (for tiden inntil 300 000 euro – om lag 3,5 mill. kroner – over tre regnskapsår), eller benytte gruppeunntak for idrettsanlegg dersom anlegget brukes av flere på ikke-diskriminerende vilkår og dersom øvrige vilkår i forskriften er oppfylt.

Også når salg skjer til markedspris, må kommunen være oppmerksom på at andre elementer i avtalen – som lånegarantier, mellomfinansiering eller teknisk tilrettelegging – kan innebære økonomiske fordeler som må vurderes opp mot statsstøttereglene.

Økonomiske og prinsipielle vurderinger

Kommunen må sikre at sammenlignbare aktører behandles likt, og at valg av løsning ikke skaper forventninger om tilsvarende ordninger andre steder. En vederlagsfri overdragelse kombinert med omfattende tilrettelegging vil kunne gi presedens for lignende ønsker i fremtiden.

Når det gjelder finansieringsbistand i form av mellomfinansiering, innebærer dette at kommunen i en periode stiller egne eller lånte midler til disposisjon for å dekke kostnader som idrettslaget først får refundert senere gjennom spillemidler eller merverdiavgiftskompensasjon. Dette vil binde opp kommunens likviditet og redusere handlefriheten til å bruke midlene til andre formål. I tillegg er det en risiko knyttet til tidsforsinkelser eller manglende utbetaling av de forutsatte midlene, som kan medføre at kommunen blir sittende med lån eller bundet kapital over lengre tid enn planlagt. En slik bistand kan også skape presedens for at andre lag og foreninger forventer tilsvarende ordninger i fremtidige prosjekter, noe som over tid kan medføre en betydelig økonomisk forpliktelse for kommunen.

Bygdeforumet har uttrykt at mellomfinansiering vil være en viktig forutsetning for å kunne realisere prosjektet. Administrasjonen forstår dette utgangspunktet, men deler ikke vurderingen av at kommunen bør påta seg en slik rolle. Ordninger med mellomfinansiering reiser spørsmål både om økonomisk bærekraft og om prinsipielle føringer for kommunens rolle i finansiering av slike prosjekter.

Når det gjelder kommunens rolle i et slikt prosjekt, er det tidligere signalisert at kommunen vil kunne rive skolebygningen dersom Åsen skole legges ned, og stille tomten disponibel for videre bruk til idretts- og nærmiljøformål.

Bygdeforumet har i en presisering av sine innspill understreket at bygget bør kunne brukes i en overgangsperiode fram til eventuell riving, blant annet fordi idrettslaget er avhengig av garderobeanlegget i forbindelse med fotballaktiviteter. Dette er i tråd med kommunens planlegging, hvor det er lagt til grunn at barnehagedelen av eksisterende bygg må kunne benyttes fram til ny barnehage står klar.

En riving av bygget er anslått å koste 4,6 mill. kroner og vurderes som et gjennomførbart tiltak innenfor kommunens rammer. Bygdeforumets forslag omfatter imidlertid en rekke tilleggselementer som går betydelig lenger enn dette. De ønsker omfattende kommunal tilrettelegging av tomten, herunder teknisk opparbeiding, parkering og uteanlegg, samt økonomisk støtte i form av lånegarantier, mellomfinansiering og dekning av lånekostnader over tid. Forslaget inkluderer også overføring av inventar og tilrettelegging for privat barnehage/SFO. Disse tilleggselementene reiser langt mer krevende juridiske, økonomiske og prinsipielle problemstillinger enn det å rive bygningen og stille tomten til rådighet.

Foreløpig vurdering fra administrasjonen

Administrasjonen vurderer at begge alternativene til overdragelse innebærer betydelige juridiske og økonomiske utfordringer. Risikoen er særlig knyttet til statsstøttereglene, prinsippet om likebehandling og de økonomiske bindingene som følger av eventuell mellomfinansiering. Etter administrasjonens vurdering fremstår det som lite aktuelt for kommunen å binde seg til en modell som innebærer vederlagsfri overdragelse kombinert med omfattende kommunal finansieringsbistand.

Også ved salg til takst vil de foreslåtte ordningene med garantier og mellomfinansiering være krevende å forsvare innenfor gjeldende regelverk og økonomiske rammer.

Dette er administrasjonens foreløpige vurdering. Høringsrunden er den formelle muligheten for bygdeforumet, berørte parter og andre til å kommentere både behovet for og utformingen av eventuelle avbøtende tiltak. Dersom høringsinnspillene skal kunne påvirke det endelige forslaget til kommunestyret, må de gi konkrete synspunkter og begrunnelser som belyser hvordan tiltakene kan gjennomføres på en lovlig og økonomisk bærekraftig måte.

13.4.2 Privat barnehage

Bygdeforumet har fremmet ønske om at det legges til rette for etablering av en privat barnehage i Åsmarka, dersom den kommunale barnehagen legges ned. Det foreslås at en slik barnehage bør ha 2–3 avdelinger. Ønsket må ses i sammenheng med bygdeforumets overordnede vektlegging av nærhet til barnehagetilbud, som et virkemiddel for å opprettholde tilhørighet, bosetting og hverdagslogistikk for småbarnsfamilier i bygda.

Kommunen er generelt positiv til private initiativ, så lenge det er gjennomført en vurdering av behovet og barnehagene oppfyller gjeldende krav til kvalitet, godkjenning og tilsyn. Samtidig har kommunen et ansvar for å sikre tilstrekkelig barnehagekapasitet i kommunen. En har ingen garanti for at det vil bli åpnet en privat barnehage i Åsmarka og heller ikke for hvor mange barn som vil velge å benytte en slik barnehage. Kommunen må derfor dimensjonere den felles barnehagen i nordre Ringsaker slik at det er kapasitet til å ivareta det totale behovet for barnehageplasser, uavhengig av om det blir etablert en privat barnehage i Åsmarka eller ikke.

13.4.3 Skoleplass og skoleskyss

Bygdeforumet har uttrykt bekymring for at elevene fra Åsmarka kan bli splittet mellom ulike skoler dersom Åsen skole legges ned. De ber derfor om en garanti for at alle elever fra bygda skal få gå på samme skole, Brøttum, og få skoleskyss dit. Hensikten er å sikre trygghet, tilhørighet og forutsigbarhet for familiene.

Ønsket om at alle elever fra Åsmarka skal få plass på samme skole, med skoleskyss, er forståelig sett fra lokalsamfunnets ståsted. Samtidig må kommunen forholde seg til nærskoleprinsippet i opplæringsloven, som gir rett til plass på nærskolen og skoleskyss dit, men ikke nødvendigvis til skoler lengre unna. Elever som søker til andre skoler enn nærskolen, har rett til skoleplass dersom det er kapasitet, men de vil da normalt ikke ha rett til fri skoleskyss. Det er viktig at dette kommuniseres tydelig for å unngå misforståelser om rettigheter og muligheter.

For å ivareta hensynet til kontinuitet og tilhørighet for elevene i overgangsperioden, kan det iverksettes en løsning som sikrer at elever som allerede har begynt på Åsen skole, kan få begynne på Brøttum sammen med de andre elevene fra Åsmarka, selv om prinsippet om nærskole tilsier overgang til en annen skole. Dette tiltaket vil bidra til trygghet og forutsigbarhet for familiene og elevene. Dette vil kunne medføre økte skysskostnader for Ringsaker kommune i en overgangsperiode.

13.5 Brøttum som felles skole

13.5.1 Innledning

Dersom Åsen og Lismarka skoler legges ned, vil Brøttum kunne bli felles skole for elever fra hele Nordre Ringsaker. Bygdeforumet har derfor løftet frem en rekke tiltak og forutsetninger for at dette skal bli en god og trygg løsning. Innspillene handler både om sosial inkludering, fysiske forhold, trafiksikkerhet og skoleskyss. Kommunen har vurdert disse innspillene og gir nedenfor en oppsummering av relevante forhold og veien videre.

13.5.2 Sosialt miljø og inkludering

Bygdeforumet peker på at trivsel og inkludering blir særlig viktig dersom Brøttum skal ta imot elever fra flere skolekretser. Det foreslås tiltak som felles friminutt, samarbeid på tvers av trinn og tilrettelegging for samvær etter skoletid. Hensikten er å bygge fellesskap og motvirke utenforskap i en overgangsfase.

Dette er konstruktive innspill som kan bidra til å styrke det sosiale miljøet og gjøre overgangen lettere for elevene. Samtidig må slike tiltak utformes i dialog med skolen, foresatte og elevene selv, slik at de tilpasses de faktiske behovene og de ressursene som er tilgjengelige. Det bør derfor ikke konkluderes med spesifikke løsninger i denne utredningen, men kommunen vil legge til rette for en prosess der slike tiltak vurderes grundig. Dette inngår som en del av helheten i arbeidet med å sikre en trygg og god overgang dersom strukturendringer vedtas.

13.5.3 Trafikksikkerhet og skoleskyss

Bygdeforumet peker på behovet for trygg og effektiv transport til Brøttum skole, dersom dette blir den felles skolen for området. Det foreslås å vurdere bussrutene, etablere en droppsone og forbedre parkeringsforholdene. I tillegg mener bygdeforumet det bør vurderes om det er behov for ny gang- og sykkelvei for å bedre trafikksikkerheten til og fra skolen.

Kommunen vurderer dette som relevante og konstruktive innspill. Trygg skolevei og god tilrettelegging for transport vil være en viktig forutsetning dersom elevgrunnlaget ved Brøttum skole øker. Ringsaker kommune samarbeider med Innlandstrafikk og Innlandet fylkeskommune om skoleskyss og bussruter, og vil involvere dem i det videre arbeidet. Det vurderes som hensiktsmessig å legge til rette for et informasjonsmøte for innbyggere der både kommunen og fylkeskommunen deltar, slik at foresatte får anledning til å stille spørsmål og gi innspill til ruteløsninger.

I 2023 ble det gjennomført et hjertesoneprosjekt ved Brøttum skole. Dette omfattet blant annet etablering av droppsone og tydelig skilting. Ved en eventuell strukturendring med flere elever vil det være naturlig å evaluere hvordan tiltakene har fungert og vurdere eventuelle justeringer. Dette bør skje i samarbeid med skolen, FAU, kommunen og fylkeskommunen.

Forslaget om gang- og sykkelveien gjelder strekning langs fylkesvei, og tiltaket må derfor inngå i Innlandet fylkeskommunes handlingsprogram for fylkesveier. Ringsaker kommune spilte inn sine prioriterte forslag for kommende fireårsperiode 25.9.2025, jf. f.sak 95/2024 og avga høringsuttalelse til handlingsprogrammet 18.6.2025, jf. f.sak 58/2025. Prioriteringer av gang- og sykkelvei til og fra Brøttum skole må derfor eventuelt gjøres i det påfølgende handlingsprogrammet, som vil gå fra 2030-2033.

13.5.4 Kapasitet og tilpasning av skolebygg og uteområde

Bygdeforumet har uttrykt bekymring for om Brøttum skole har tilstrekkelig kapasitet til å ta imot elever fra både Åsmarka og Lismarka. De peker på behov for utvidelser eller tilpasninger av spesialrom, fellesarealer, SFO-lokaler og uteområder, og understreker at dette vil være viktig for å sikre kvalitet og trivsel.

Vurdering av Brøttum skoles kapasitet og muligheter for utvidelse er nærmere omtalt i kapittel 8. Samlet sett vurderes det at skolen har tilstrekkelig kapasitet til å ivareta en strukturendring, men det vil kunne være behov for visse tilpasninger.

14 Vedlegg

1. Oversiktskart over barnehager og skoler i nordre Ringsaker
2. Innspill fra Nordre Ringsaker Bygdeforum
3. Tillegg fra Nordre Ringsaker Bygdeforum